Lodzer Tageblat № 113

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem.

פּרייז 15 גראָשען

לאָדזער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

26-טער יאהרגאַנג || 16 maja 1932 || מאָנטאַג, י' אייר תרצ"ב || רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 100-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47

העריאָ וועט געהן אין די וועגען פון בריאַן

וועט אויך אויפלעבן בריאַנ'ס „פּאַן אייראָפּאַ"-פּראָיעקט

פּאַריז (כפּ.) נישט קוקענדיג, וואָס עס איז יום-טוב, האָט היינט אין די פּאָליטישע קרייזען געהערשט אַ שטאַרקע אויפלעבונג. עס זענען פאָרגעקומען בס-ר-דיגע געשפּרעכען, אין וועלכע עס זענען בעריהרט געוואָרען די פאַרשידענע מעגליכקייטען פון שאַפען די נייע פראַנצויזישע רעגירונג. אין כמעט אַלע קאָמבינאַציעס קומט אין בעטראַכט די קאַנדידאַטור פון העריאָ, וועלכער האָט די גרעסטע שאַנסען צו ווערען פּרעמיער.

פּאַריז (כפּ.) דער זיגער בעת די לעצטע פּאַרלאַמענטס-וואַהלען אין פראַנקרייך, העריאָ, וועלכער וועט העכסטוואַהרשיינליך בקרוב ווערען דער פראַנצויזישער פּרעמיער האָט די טעג פאַרעפנטליכט אַן אַרטיקעל אונטער'ן טיטעל „דער מאָרגען געהער צו די פאַראייניגטע שטאַטען פון אייראָפּאַ". אין דאָזיגען אַרטיקעל זאָגט העריאָ, אַז די איינציגע רעטונג פאַר אייראָפּאַ איז נאָכצוטון דעם בייספּיל פון דרום-אַמעריקאַ און בילדען די פאַראייניגטע שטאַטען פון אייראָפּאַ. אין פּאָליטישער הינזיכט וועט יעדע אייראָפּעאישע מלוכה בלייבען ווייטער זעלבסשטענדיג, דאַגעגען אויפ'ן עקאָנאָמישען געביט וועלען אַלע מלוכות פון אייראָפּאַ זיין אונטערוואָרפען די אָנפיהרער פון די פאַראייניגטע שטאַטען.

וואָס שייך די פראַגע מכח דער רעוויזיע פון די גרענעצען, דריקט העריאָ אויס די איבערצייגונג, אַז דאָס פּראָבלעם קען געלעזט ווערען ביי אַ געגענזייטיגען גוטען ווילען דורך אַ פאַרשטענדיגונג. נאָר דער עקאָנאָמישער קריזיס האָט גורם געווען, אַז ביז-איצט איז דאָס פּראָבלעם נישט געלעזט געוואָרען. ווען די עקאָנאָמישע לאַגע וועט זיך פאַרבעסערן, וועט מען אַ סך לייכטער קענען לעזען פּאָליטישע פּראָבלעמען. און דער איינציגער מעגליכער וועג צו אַ פאַרבעסערונג פון דער עקאָנאָמישער לאַגע איז — פאַראייניגטע שטאַטען פון אייראָפּאַ.

דער נייער פראַנצויזישער פּרעזידענט אין קרייז פון זיין פאַמיליע

פּוילען איינגעלאַדענט אויף דער לאָזאַנער קאָנפערענץ

לאָנדאָן (כפּ.) די ענגלישע רעגירונג האָט פאַנאַנדערגעשיקט איינלאַדונגען צו בעטייליגען זיך אין דער לאָזאַנער קאָנפערענץ צו אַלע גרויסע מלוכות און אויך צו פּוילען, רומעניען, אונגאַרן, טשעכאָסלאָוואַקיען, גריכענלאַנד, פּאָרטוגאַל, אויסטראַליען, קאַנאַדע, אירלאַנד, דרום-אַפריקאַ און אינדיען.

מאַרשאַל פּילסודסקי אין פּיקעלישקי

אויך פּרעמיער פּריסטאָר און דער פינאַנץ-מיניסטער זענען אַהין געפאָהרען

ווילנא (כפּ.) מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכער האָט דאָ געוויילט איניגע טעג, איז נעכטען אַרויסגעפאָהרען קיין פּיקעלישקי. אַהין זענען אויך אַרויסגעפאָהרען פּרעמיער פּריסטאָר און פינאַנץ-מיניסטער ה' יאַן פּילסודסקי.

מ'רעכענט, אַז דאָרט וועט פאָרקומען אַ וויכטיגע קאָנפערענץ מכח אַלע פּאָליטישע, פינאַנציעלע און ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען פון היינטיגען פּוילען.

פּוילענ'ס רעכט אין דאַנציגער פּאָרט

פּוילישער גען.-קאָמיסאַר טרעט אַרויס געגען די דריידלעך פון דאַנציגער סענאַט

דאַנציג (טעלעפאָניש) דעם 22 אַפּריל ה. י. האָט דער דאַנציגער סענאַט אַרויסגעגעבען אַ פאַראָרדנונג, וואָס רעגולירט די אינערליכע בעציהונגען פון דאַנציגער פּאָרט. דעם 29. אַפּריל האָט דער סענאַט אַרויסגעגעבען צוגאַבּ-פאַרשריפטען, וואָס בעציהען זיך צווישען אַנדערען אויך צו די פּוילישע קריגס-שיפען. די דאָזיגע פאַרשריפטען זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען אָהן דעם וויסען פון דער פּוילישער רעגירונג, וואָס שטעהט אין סתירה מיט'ן דאַנציגער סטאַטוט. אין 9 פּונקטען דערמאָנט האָט דער פּוילישער גענעראַל-קאָמיסאַר אין דאַנציג בעלעגט אַ פּראָטעסט געגען די דאָזיגע פאַראָרדנונגען, וואָס קענען נישט זיין פאַרפליכטענד פאַר פּוילען.

דאָס אַש פון לינדבערג'ס קינד

די „נאַציאָנאַל פּאָליסע" ווידמעט היינט איהר לייט-אַרטיקעל די טראַגעדיע לינדבערג. די צייטונג שרייבט:

„אין קרעמאַטאָריום אין פּעריוואַדעלט איז אַש די רעשטעלעך פון קליינעם, קונדערווישען, שוילאָזען קערפּערל. פאַרוואָס האָט מען צוגערויבט, פאַרוואָס האָט מען ערמאָרדעט דעם זוהן פון דעם מענש, וועלכער האָט דערגרייכט זיין רוהם, נישט צופּרעבענדיג קיינעמס ווילען, אַ חוץ דעם גרויסאַמען ווילען פון די נאַטור-כּחות, נישט בע'עוולדיגענדיג קיין שום מענש, נאָר אויפהויבענדיג אַלעמען מיט זיך? געלד? אויסקויף-געלד? זיינען דאָך פאַראַן רייכערע מיליאָנערען, זענען דאָך פאַראַן לייכטערע וועגען פאַר די, וואָס זוכען רוחים. נישט ווילענדיג מוז מען אָננעמען, אַז אין דאָזיגען מאָרד איז פאַראַן עפּעס מעהר און עפּעס אַנדערש, ווי דאָס וואָלט געקענט אויסגעטייטשט ווערען. אַזוי קען נקמה נעמען מענשליכע בלאָטע, ווייל זי האָט עם אויפגעגעבען צו זיין אויף אַ ווינקעל. דאָס איז אַ שטראָף פון דער דאָזיגער שענדליכקייט, וואָס האָט פיינד חלומות; דאָס איז אַ בונט פון דער נישטיגקייט, פון דעם בעליידיגטען פּחדן, וואָס וויל טריומפירען איבער די העלדישקייט, וואָס איז פאַראַן אין אַ מענשען. אַזוי מאַכט זיך נקמה נעמען די מענשליכע קליינליכקייט, וועלכע דערנידריגט אַמשטאַרקסטען דאָס, וואָס האָט זי אויפגעהויבען.

„דאָס איז געווען דאָס איינציגע מיטעל בדי צו פאַרשמעלען מיט אַש דאָס, וואָס האָט פאַנאַנדערגעשפּרייט לינדבערג'ס פלוגעל — דאָס אַש פון די ביינער פון זיין איינעם קינד".

לינדבערג זאָל זיך בעזעצען אין פראַנקרייך?

ניו-יאָרק (כפּ.) דאָ געהן אַרום קלאַנגען, אַז לינדבערג האָט אָנגענומען די איינלאַדונג פון אַ גוט-בעזיצער אין דרום-פראַנקרייך, וועלכער האָט פאַרבעטען לינדבערג'ן צו בעזעצען זיך ביי איהם אין פּאַלאַץ אויף אַנ'אומבעגרענעצטער צייט. לינדבערג האָט בדעה אָפּצופאָהרען קיין אייראָפּאַ דעם 3. יוני. דאָס זוכען דאָס קינד האָט געקאָסט לינדבערג'ן אַ פּאָר הונדערט טויזענד דאָלאַר. בלויז די רעגירונג האָט אויסגעגעבען אויף דעם צוועק 100 טויזענד דאָלאַר, הויפּטזעכליך צוליב די הוצאות, וואָס ס'האָבען געמאַכט די פּאָליציי-פונקציאָנערען, וועלכע זענען אין צוזאַמען יערמיט געפאָהרען קיין אייראָפּאַ.

כינעזישע קריגס-געפאַלענע ווערען איבערגעפיהרט אַהיים

נאָך די יאַפּאַניש-כינעזישע שלאַכטען אין שאַנכאַי, נעמען די כינעזער צונויף זייערע הרוגים, וואָס זענען נישט בעגראָבען געוואָרען אין מאַסען-קברים און שיקען זיי צוריק אין זייער היימלאַנד

די גרויסאַרטיגע לויה פון פּרעזידענט דומער

דער טויטער קערפּער ווערט איבערגעפיהרט פון עליזעאום-פּאַלאַץ אין דער קאַטעדראַלע פון נאָטער דאַם

28 טויזענד פּאָליציאַנטען זוכען די מערדער פון לינדבערג'ס קינד

ניו-יאָרק (כפּ.) דער גובערנאַטאָר פון ניו-יאָרק האָט פאַרזיכערט, אַז ער וועט נישט רוהען אַזוי לאַנג, ווי ער וועט נישט כאַפּען די מערדער פון לינדבערג'ס קינד. בפרט, ווען ער האָט שוין אָנגעטראָפען אויף די ריכטיגע שפּורען. אין דער אַקציע צו כאַפּען די מערדער בעטייליגען זיך 28 טויזענד פּאָליציאַנטען.

די בעפּאָלמעכטיגטע פון לינדבערג'ן, וועלכע האָבען איינגעצאָהלט 50 טויזענד דאָלאַר אויסקויף-געלד האָבען צוגעשטעלט בעווייזען, אַז דאָס געלד האָבען בעקומען די אמת'ע רויבער פון קינד. דאָס איז פאָרגעקומען בייַנאַכט דעם 8 מערץ אויפ'ן בראָנקסער צמענטאַריש. איינער פון די באַנדיטען האָט זיי געוויזען דאָס קליידעל פון קינד און זיינע שפּיל-זאַכען. דאָס קינד האָט מען געזאָלט אַרויסגעבען אויף דער „סאַליע", אָבער ווען לינדבערג איז אַהין געפלויגען מיט זיין אַעראָפּלאַן, איז די דערמאָנטע שיף בכלל נישט געווען.

געשענדעט אַ שוהל און מחלל געווען ספרי תורות אין ענגלאַנד

היטלעריסטען פּערוואונדעט 2 יודישע דאָקטוירים; אַנטיסעמיטישע העצע פון שפּאַנישע קאַטאָליקען

געשענדעט אַ שוהל און מחלל געווען ספרי תורות אין ענגלאַנד

לאָנדאָן, 15 מאַי (יטאַ) אין דער שטאָט לידז איז פאַרשוועכט געוואָרען אַ שוהל. אומבעקאַנטע בוליגאַנעס האָבען בייַנאַכט זיך אַריינגעכאַפּט אין דער אָרטיגער תּלמוד-תּורה, וואו ס'געפינט זיך אויך אַ שוהל, אויפגעריסען דעם ארון-קודש, אַראָפּגעוואָרפען די ספרי תורות אויף דער ערד און זיי מחלל געווען. די בוליגאַנעס האָבען אויך צעריסען חומשים, סידורים און דעמאָלירט דעם גאַנצען לאָקאַל. צוגעגנב'עט האָט מען גאָרנישט. די שענדונג פון דער שוהל איז ערשט אַנטדעקט געוואָרען אין דער פריה. די פּאָליציי פיהרט אַ שטרענגע אויספאָרשונג. מ'איז זיך משער, אַז די מעשה-נבלה איז אויסגעפיהרט געוואָרען דורך די שילער פון דער שכנישער שול, וועלכע האָבען שטענדיג זיך אַרומגעריבען מיט די תלמידים פון דער תּלמוד-תּורה.

די שענדונג פון דער שוהל האָט בייַם גאַנצען ענגלישען יודענטום געמאַכט אַ שווערען רושם.

68.000 פונט פאַר'ן „קרן היסוד" האָט ד"ר ווייצמאַן געזאַמעלט אין דרום-אַפריקאַ

קאַפּשטאָט, 15 מאַי (יטאַ) ד"ר ווייצמאַן און זיין פרוי זענען שוין אָפּגעפאָהרען קיין ענגלאַנד. ד"ר ווייצמאַן האָט אין דרום-אַפריקאַ געזאַמעלט 63 טויזענד פונט פאַר'ן „קרן היסוד".

היטלעריסטען פּערוואונדעט 2 יודישע דאָקטוירים

בערלין, 15 מאַי (יטאַ) פון האַלבערשטאַדט איז מען מודיע, אַז היטלעריסטישע בוליגאַנעס זענען בעפאַלען 2 יודישע דאָקטוירים און זיי שווער פערוואונדעט.

אַלגעמיינער טרויער אין אַמעריקאַ צוליב'ן טויט פון לינדבערג'ס קינד

ניו-יאָרק (כפּ.) אַלס צייכען פון אַלגעמיינעם טרויער צוליב דעם, וואָס מ'האָט געפונען לינדבערג'ס קינד ערמאָרדעט, איז שבת פּונקט 12 אַ זייגער אָפּגעשטעלט געוואָרען די גאַנצע בעוועגונג אין ניו-יאָרק אויף איין מינוט.

אַנטיסעמיטישע העצע פון די שפּאַנישע קאַטאָליקען

מאַדריד, 15 מאַי (יטאַ) די איינפלוסרייכע קאַטוילישע צייטונג א. ב. צ. וואָס פיהרט זייט אַ לענגערער צייט אַן אַנטי-יודישע העצע און בעשולדיגט די יודען אין דעם אויסברוך פון דער שפּאַנישער רעוואָלוציע, בעמיהט זיך צו בעווייזען, אַז די גאַנצע קאָנספּיראַציע פון קאַטאַלאָניען שטעהט אונטער אַ יודישען איינפלוס. „די קעניגין איזאַבעלאַ — שרייבט די צייטונג — וועלכע האָט אַרויסגעטריבען די יודען פון שפּאַניען, האָט שוין דאַן געזאָרגט וועגען שפּאַניע'ס איינהייט".

צוריקגעעפענט דאָס העברעאישע גימנאַזיום אין סאָראָקאַ

בוקאַרעשט, 15 מאַי (יטאַ) אויף אַ פאַרעפנטליכען בעפעהל פון מיניסטער האָט מען צוריקגעעפענט די העברעאישע גימנאַזיע אין סאָראָקאַ, וועלכע איז געשלאָסען געוואָרען נאָכ'ן טראַגישען טויט פון די 6 יודישע יונגעלייט.

מוראַ'דיגער האָגעל

אין לענטשיצער פּאָוויאַט

דער שאָדען בעטרעפט צענדליגער טויזענדער זל.

לענטשיץ (טעלעפאָניש) נעכטען אין זייגער 3 פאַרטאָגס האָט זיך איבער'ן גאַנצען פּאָוויאַט אַריבערגעטראָגען אַ שטאַרקער האָגעל. דער האָגעל האָט אַרויסגעריסען די פרוכט-ביימער און זריעות פון די פעלדער. דער שאָדען בעטרעפט עטליכע צענדליג טויזענד זל.

סאוויעטן אין קריגס-צוגרייטונג געגן יאפאן

150 טויזענד רויטע ארמעער גרייט צו א מלחמה ביי דער מאנדזשורישער גרעניץ; האנדעלס-שיפען ווערן פערוואנדעלט אין קריגס-שיפען; ריזיגע פראוויאנט-טראנספארטען געהען כסדר אפ אויפ'ן ווייטן מזרח

אויך יאפאן גרייטזיך געשמאק צו א מלחמה מיט רוסלאנד

כארבין 15. מאי (ספעציעל צום „ל. ט.") נישט קוקענדיג אויף אלע הכחשות מצד דער ראטען-מאכט לאזט וואס אמאל דייטליכער מערקען די פי-בערהאפטע קריגס-הכנות פון די סאוויעטען צו א מלחמה אויפ'ן ווייטען מזרח. פון בייקאל ביזן גרויסן אקעאן, מאכט דער גאנצער שטח דעם איינדרוק ווי מען געפינט זיך אין מלחמה-צושטאנד. איבער'ן גאנצען לאנד זענען צוואר-צען פיל מיליטער-עפטיילונגען אי, דער צאהל פון 150.000 זעלנער.

פון סונגארי, פוגדושי האט מען איבערגעפיהרט קיין כאבאראווסק איבער 10 טויזענד טאן תבואה. פוגדושי, סאנסין און אנדערע ערטער זענען בעזעצט מיט מיליטער האנדעלס-שיפען ווערען בעוואפענט אין הארמאטען און קוילען-וואגאנען אין כאבאראווסק ווערען אין א שנעלען טעמפא רעפערירט 12 קאנאנען-שיפלעך פאר'ן אמור.

דאס סאוויעטישע מיליטער איז גוט אויסגעאיבט, פערזעהען, בעוואפענט בעשפייזט און אנגעפיהרט דורך ערפאהרענע אנפיהרער'ס, וואס האבען צו זייער דיספאזיציע גאנצע שטאבען טעכנישע-אפטיילונגען אלערארט ספעציאליסטען דער רוב פון דייטשער אפשטאמונג, וואס האבען די ערפאהרונג פון דער גרויסער מלחמה און די אונאויפהערליכע ברודער-קאמפען.

דאס יאפאנישע מיליטער בעשטעהט מצהרסטענטיילס פון מענשען, וואס זענען קריגעריש געשטימט און טריי אפגעגעבען דעם פאטערלאנד. אייגענטליך זענען זיי שוין לאנג נישט אדורכגעגאנגען די פייער-פראבע און האבען דאס רוב נישט געפיהרט קיין מלחמה זייט 1905. אויסער דעם איז דער מאנדזשורישער קלימאט פאר זיי נישט געזונד און פאר א טייל אפילו געפעהרליך. ווען ווען די יאפאנער האבען אין ווינטער ארויסגעשטויסען די כינעזער פון ציציקאר זענען אויסער די קרבנות, וואס זענען געפאלען אין שלאכט נאך געווען פיל וואס זענען געשטארבען פון די קעלטען צו וועלכער זיי זענען נישט געוועזן געוואויגט.

כאראקטעריסטיש איז אין אפריל האט מען אין כאנקאו געזעהען אויפ'ן הימעל א לאנגען ליכט-פאס, די בעפעלקערונג נעהמט עס אן אלס סימן פון א בעהענטער גרויסער מלחמה.

הונדערטער טויזענדער אמעריקאנער בירגער דעמאנסטרירען פאר אפשאפען די פראהא יציע

ניו-יארק (ספ.) אין אלע גרעסערע שטעט פון אמעריקא זענען געכטען פארגעקומען ריזיגע דעמאנסטראציעס מיט'ן אנטייל פון הונדערטער טויזענדער אמעריקאנער בירגער, וועלכע האבען געפאדערט אפצושאפען די פראהאביציע און ערלויבען צוריק צוזבענוצען אלקאהאל.

טעקסטיל-שטרייק אין ביאליסטאק אויף א טויטען פונקט

(§) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז דעם פאריגען מאנטאג אין ביאליסטאק אויסגעבראכען א שטרייק, וואס נעמט ארום כמעט דעם גאנצען ביאליסטאקער טעקסטיל-אריאן.

די לאדזשער ארבייטער-פעראיינען האבען איצט בעקומען מיטגעטיילט די איינצעלהייטען ווי אזוי דער שטרייק איז אויסגעבראכען.

די אינדוסטריעלער האבען געקינדיגט דעם לוין-אפמאך און דערנאך געגומען אונטערהאנדלען מיט די ארבייטער. דערביי האבען זיי ערקלערט, אז און פרינציפ זענען זיי מסכים אונטערצושרייבען אן'אלגעמיינעם לוין-אפמאך, נאר וואס שייך די בעדינגונגען פון די לוינען, זאל מען עס איבערלאזען אויף די ווייטערע אונטערהאנדלונגען. נאר מיט איין תנאי, אז די ארבייטער זאלען נישט צושטע-מען צו קיין שטרייק.

די ארבייטער-פארשטעהער האבען דערויף געענטפערט, אז זיי מוזען האבען דערויף די הסכמה פון אלע ארבייטער און א ענטפער דערויף וועלען זיי געבען נאכ'ן מיטינג, וואס וועט אפגעהאלטען ווערען.

צוליב דעם איז צוזאמענגערופען געווארען א מיטינג, און דער לעצטער מינוט איז דער מיטינג דורך סטאראסטווא פערבאטען געווארען, ערשט צוזאמענגעקומען האבען די ארבייטער אלס פראטעסט נעווארפען די ארבייט.

די אינדוסטריעלער ווייטער האבען בעשלאסען נישט צו פיהרען קיין שום פער-האנדלונגען צוליב דעם, ווייל די ארבייטער האבען פערשטרייקט.

דערווייל איז די לאגע אהן א אויס-וועג, די פאבריקאנטען זענען ביי דער מיינונג, אז אזוי ווי דער שטרייק איז פון זיך אליין אויסגעבראכען אזוי וועט ער פון זיך אליין צוזאמענברעכען. די ארבייטער פיהרען אן'אקציע, אז דער שטרייק זאל זיך פערברייטערן.

די אינטערווענץ פון ארבייטס-אינס-פעקטאר האט נישט געבראכט צו קיין שום רעזולטאט.

פייערליכע עפנונג פון ארטור שיק'ס בילדער אויסשטעלונג

אין לאקאל אויף פעטריקאווער 74 איז נעכטען פארגעקומען די פייערליכע עפ-נונג פון ארטור שיק'ס הערליכער בילדער אויסשטעלונג. צו דער עפענונג זענען גע-קומען די פארשטעהער פון דער לאדזשער מאכט, פון דער ליטעראטור, קונסט און פרעסע און די עליטע פון דער געזעל-שאפט.

די געסט האבען געהאט א גרויסען גענוס פון אונזער בן-עיר'ס פרעכטיגע בילדער און ענגען אוועק פון דער אויסשטעלונג מיט די בעסטע איינ-דרוקען.

א דאפעלט-מארד איז וולאצלאוועק

אויף א בעסטיאלישען אופן ערמארדעט א מוטער און איהר קינד פון א וולאצלאוועקער סוחר

וולאצלאוועק (טעלעפאניש) דא איז איינגעפיהרט געווארען א שוידער-ליכער מארד, וואס האט ארויסגערופען א געוואלדיגע אויפרעגונג אין דער גאנ-צער שטאט.

נעכטען, ווען דער היגער סוחר מאר-קאווסקי איז צוריק געקומען פון דאנ-ציג און ארייגגעגאנגען אין זיין שטוב, האט ער אנגעטראפען א מורא'דיג בילד. זיין פרוי איז געלעגען א טויטע אויף דער פארלאגע. דער קערפער איז געווען פיל מיט וואונדען. און צוגעבאגעלט צו דער פארלאגע מיט א האק. אויך דאס קליינע טעכטערל איז געווען אויף א בעסטיאלי-שען פערוואונדעט און דערשטיקט. דאס ערמארדעטע קינד איז געווען איינגעהילט אין א דעק און בעהאלטען אין דער שאנק.

די סבה פון דאזיגען שוידערליכען צוויי-פאכיגען מארד איז אומבעקאנט. די פאליציי פיהרט אן'ענערגישע אויספאר-שונג.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע

דירעקציע: א. בעזמאן און ד. צעלמייסטער.

גאסטשפילען פון די וועלט-בעריהמטע

זיגלער'ס אפערעטען-סטאר-טרופע

די שענסטע קאסקאדנע סוברעטין

סעווילא פאסטאר

היינט פאפולערע פארשטעל.

צו ביליגע פרייזען

פון 60 גר. ביז 2 זל. ערשטע רייהע

די זעהר אויסגעצייכנעטע קאמישע דזשאז-אפערעטע

נעגער מיידל

מיט סעווילא פאסטאר אין שפיץ.

פון שאך-טורניר

פאר לאדזשער מייסטערשאפט

נעכטען איז פארגעקומען די 5. רונדע פונם טורניר, וואס האט געגעבען פאל-גענדע רעזולטאט:

אפע לעהאט געוואונען ביי ליבערמאן; שפירא ביי ווראבלעווסקי'ן; אונזש. קא-האנע ביי וועבער; די פארטיעס גרינ-פעלד-פרידמאן און הירשביין-טשאטש-קאווסקי האבען זיך פערענדיגט מיט רעמי: האלפין און רעגענשיינסקי זענען נעכטען געווען פריי.

דערביי-איצטיגער רעזולטאט פונם טורניר שטעלט זיך פאר: אפעל 4½ פונקטען הירשביין — 3½; שפירא — 2½; פרידמאן, קאהאנע, גרינפעלד, טשאטש-קאווסקי און וועבער צו 1½; ליבערמאן און ווראבלעווסקי צו ½.

צו דער עפענטליכקייט!

אזוי ווי איינציגע פערזאנען זוכען מיך קאמפראמיטירען, דאס איך האב איינ-געפיהרט אן'עקסמיסיע אובער א יודי-שען לאקאטאר

אביגדור קעפלער

אין פאמיליע, ערקלער איך פאר דער עפענטליכקייט צוליב וועלכע סיבות איך בין געווען געצוואונגען אויסצופיהרען די עקסמיסיע. איך האב נישט איינגע-פיהרט די עקסמיסיע צוליב געלט, נאר פשוט, כ'אין געווען א לעבענס-פראגע. דאס קענען עדות זאגען אלע שכנים, א-נגזערגע ייהדישע חסידישע גבירים פון דעם לאקאטאר

אביגדור קעפלער

האב איך געמיטען 12 יאהר. דער כע"ש איז א גרויסער שיכור און רוצח אפט ארוים גרויסע אוואנטורעס מיט מיר אפט בעפאלען מיט פערשידענע געמיינע ווער-טער, שלאגען מיין פרוי און קינדער. מיט איינציגע חדשים צוריק ווען ער האט זיך גערהאט אנגעשיכור'ט האט ער גע-וואלט, דאס איך זאל איהם ארויסלאזען צו מיר 6 אזייגער ביינאכט. ווען איך האב איהם נישט געוואלט אריינלאזען, האט ער אויפגעבראכען די טיר און איז אריין און צושלאגען מיין פרוי און קינד.

צו דער זעלבער צייט האט ער איז לאדז וואו נעו 2 זיהן רעכע גרויסע גבי-רים, וואס בעוואוינען זיך זעהר בעקוועם. אנשטאט צו זיך אריינצונעמען דעם פאטער, האבען זיי געענטפערט, אז זיי וועלען מאכען מיט א קאפ גרינגער דעם ווירט, דאס איז שוין די 5-טע עקסמי-סיע.

דאס זעלבע האב איך געזאגט פאר דעם לאדזשער ראבינאט, אז איך שענק איהם דאס דירה-געלט פון 300 זל. און איך צו צאהלען אפטרעט-געלט פאר דער דירה.

דער אייגענער

אביגדור קעפלער

האט געהאט ביי זיך א יוד אלס סובלא-קאטאר, האט ער איהם מיט א פאר וואכען צוריק אזוי צעשלאגען, אז מען האט איהם געמוזט אריינגעמען אין דער מקוה אריין און איהם דארטען ארומוואשען.

דער געלוימענער הייסט זילבערשטיין פון לאנקאווא גאס.

זאל די עפענטליכקייט אורטיילען.

שב"ש, פולנאצנא 23.

הכלאניאל-קליינהענדלער-פעראיין שרודמיעסקא 20 (פר. ציגעלגאס 15)

בעקאנטמאכונג

היינט מאנטאג ד. 16. מאי ד. י. 5 נ.מ. און 6 נ.מ. ביי יעדע צאהל מיטגלידער קומט פאר אין אייגענעם לאקאל די

יערליכע אלגעמיינע פערזאמלונג

מיט פאלג. טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג און וואהלען פון א פרעזידיום. 2) לעזען דעם פראטאקאל פון לעצטער אלגעמיינער פערזאמלונג, 3) בעריכטען: א) פון דער טעטיגקייט, ב) קאסע, ג) רעוויזיאנס-קאמיסיע. 4) בעשטעטיגונג פון בילאנס פאר 1931. 5) בודזשעט אויף 1932. 6) ווייטערע טעטיגקייט. 7) וואהלען, א) פערוו. ב) רעוויזיאנס-קאמיסיע, ג) שידס-געריכט, 8) פרייע פארשלאגען.

די פערוואלטונג.

בעמ.: שטים-רעכט האבען נור מיטגל. וואס האבן צעגולירט בייטראג פאר 1931

„תלמוד תורה דאלטשמאט" בזשעזשינער 8:

זעטמיט מאכען מיר בעקאנט, אז אי"ה זונטאג פ' בחקותי 22-5 קומט פאר די אלגעמיינע יעהרליכע גענ. פערזאמלונג

מיט פאלג. טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואהלען פון א פארז. און 2 אססעסארן, 3) טעטיגקייטס-בעריכט, 4) קאסע-בעריכט, 5) בודזשעט אויפ'ן יאהר 1932 3 פרייע פארשלאגען, 7) וואהלען פון א פערוו. און רעוו.-קאמיסיע. די פערזאמלונג קומט פאר זונטאג 6 אזייגער ז. מ. צום 1. טערמין אין 14 טעג שפעטער ד. ה. זונטאג פ' נשא 6 5-6 נ.מ. צום 2. טערמין ביי יעדע צאהל מיטגלידער.

מ'בעט זעהר יעדען מיטגל. וואס צאהלט בייטראג אדער ער האט א פיטקע צו קומען צאהלענרייך צו דער גענ. פערזאמלונג. גלייכצייטיג מאכען מיר בעקאנט, אז מיר שרייבען איין קינדער אין ת"ת אין אלע מחלקות.

בעמ.: ספעצ. איינלאדונג ווערן נישט ארויסגעשיקט. די פערוואלטונג

געווינער פון פרעמיע פאר'ן פלאן אויסבויען די געבידע ארום פאבריקס-וואקזאל

אין רעזולטאט פון קאנקורס, וואס דער מאגיסטראט האט איינגעארדענט פאר'ן בעסטען פלאן אויסצובויען די געגענד ארום פאבריקס-וואקזאל, האט דער פוי-לישער ארכיטעקטען-פעראיין איז וואר-שא אנערקענט די פרעמיע פאר פאלגענ-דע אינזשינערען-ארכיטעקטען:

דיזי 1-טע פרעמיע האבען בעקומען: מ. ביקאווישעווסקא, וו. פארלעסקי, סטאצוצקי, וואיטשעכאוויטש (ווארשא) 2-טע פרעמיע: לייבערג און היין לאדז. 3-טע פרעמיע: פערקאלסקי, קאמינ-סקי (לאדז). 4-טע: היין און לייבערג (לאדז).

בעקאנטמאכונג

דער פעראיין „לינת משמורים". זיעלאנא 26 מאכט בעקאנט, אז מאנטאג ד. 16-5 קומט פאר

א ארגאניזירונגס-פערזאמלונג

פינקטליך 5 נאכמ., חברים און סימפאטיקער ווערען געבעטען צו קומען מאסענווייז.

מיט דרך ארץ די פערוואלטונג.

Ciechocinek

Dr. med. W. Łaski

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.

נעמט אן פון 5-טען יוני 1932

אזוי ווי אין פאריגען סעזאן.

א שטוב און א קוך

זעהר גרויס, טרוקען און ווארעם, 2-טער שטאק אין צענטרום אויף זאוואדזקא גאס איבערצוגעבען. צו ערפאהרען אין רעדאקציע פון „לאדזשער טאגעבל."

אדער טעלעפאניש 186-32.

גאנץ לאדז האט געמאכט א רושם מיט די רעשטען

נאוואמיעסקא 5 פראנט 2 שטאק

די נייעסטע מאדערנסטע הערען- און דאמען-שטאפען פון די בעסטע קוואליטעטען מיט 30% ביליגער. קומט און איבערצייגט אייך! נאר לאזט אייך נישט פערפיהרען, געדענקט גוט דעם אדרעס:

נאר 2 שטאק פראנט ביי שטשעגשליווי.

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאנא 4

טעלעפאן 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט און וענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוואכע. אלע-ארט אנאליזע עלעקטראטעראפיע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען

נעמט אן פון 9—2, און פון 5—9 אווענד, בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

כמארשי פעלדשער

B. Joskowicz

שטעלט פאקען טעגליך מיט פרישע קראוויאנקע און גיט אויך ארויס שוויאדעצטוועס

פולנאצנא Północna 4 טעלעפאן 141-66

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—6 א זייגער אווענד.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבע פרוי. אונזער טייערע מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ"ע

צפורה בירענצווייג

אשת ר' ישראל נ"י

געבוירען אסטראווסקא

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג י' אייר תרצ"ב (16. מאי) 3 אזייגער נאכמיטאג פון טהרה-הויז. ווערען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

פיעטריקאווער 14

געדענק! אז דעם 19-טען מאי הויבט זיך אן די ציהונג פון דער 1-טער קלאס

געדענק! אז א גרויס גליק ווארט אויף דיר

געדענק! אז ביי דער לעצטער לאטעריע איז אין מיין גליקליכער קאלעקטור געפאלן דאס געווינס פון 30.000 זל. אויף נומער 89011

געדענק! קויפען זאלסטו א לאס נאר אין דער גליקליכסטער קאלעקטור פון

F. BRAJTSZTAJN

PIOTRKOWSKA 14. Telefon 142-47.

טעל. 142-47

געדענק! מיין אדרעס, אויב דו ווילסט פטור ווערען פון דאגות

געדענק! אז דאס הויפט-געווינס איז 1.000.000 זל.

געדענק! אז פאר א קליינע סומע קענסטו רייך ווערען

געדענק! אז יעדער צווייטער לאס געווינט

געדענק! אז דורך אונז זענען א סך מענשען גליקליך געווארען

געדענק! די צייט איז קורץ, אייל זאפארט אין אונזער קאלעקטור.

פיעטריקאווער 14

ASEKURACJA-פערזיכערונגען

פון פאבריקען געגען פייער, אלערארט סחורה-לאגערן געגען פייער און גנבה,

וואוינונגען געגען פייער און גנבה

ווי אויך טראנספארט-פערזיכערונגען פיהרט אויס רעעל און פינקטליך אויף גינסטיגע בעדינגונגען

מרדכי חיים רומקאווסקי

קילינסקיעגא 105. טעל. 112-50.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון ביז 7 אין אָוונט
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

Lodzer Tageblat Łódź, Piotrkowska 16 Skr. pocz. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 166-57 אַדמיניסטראַציע 100-47

נויט און... קאָרטען

דער פּראָצעס געגען קאָרטען-שאַנטאַזש, אַזוי גוט ווי דער אורטייל, האָט אין לאָדז, בעזונדערס צווישען פאַבריקאַנטען און סוחרים, אַרויסגערופען גרויס אויפזעהען. עס איז געווען נישט קיין אפי וועלכע סענסאַציע. דער גערוכטס-זאַל איז געווען איבערפולט. רייכע דאַמען האָבען בייגעוואוינט די פערהאַנדלונגען און נייגעריג געשלונגען יעדעס וואָרט פון אָנקלאַגער און פערטיידיגער. עס איז שוין איינמאָל געווען אַ פּראָצעס.

אָבער אונז אינטערעסירט דאָ לחלוטין נישט די סענסאַציע. אונז אינטערעסירט אויך נישט די יורידישע, אָדער קרימינעלע זייט פון פּראָצעס — אונז אינטערעסירט דוקא דער סאָציאַל-געזעלשאַפטליכער אונטערשלאַק זיינער און דערפאַר טאַקי מוז מען פעסטשטעלען, אַז דער פּראָצעס איז געווען אַ יחיד במינו, אַ געשעהעניש, פון וועלכען מ'מוז אַרויסנעמען אַ איינגענאַרטיגען מוסר השכל וואָרום, מען קען דאָך נישט פערמאַכען די אויגען נישט צו זעהן די טרויעריגע ווירקליכקייט; אַז אַ געוויסער טייל פון יודישען בירגערטום, פון די יודישע בעל-הביתישע און סוחרישע שיכטען, איז דערגאַנגען אין זיין לעבען צו אַזאַ תהום פון פּוסטקייט פון יעדען געזעלשאַפטליכען אורטייל, אַז דער איינציגער אינהאַלט אין זייער פערהאַוועטען, פערשמייטען לעבען און זייער אומפּאַסט צו „קאַפּיטאַל" איז נאָר... קאָרטען.

אַז דער פּעשולדיגטער, אַז דער אָנ-קלאַגער, אַז די עדות, אַלע אַלע קענען זיי קומען פון דער ספערע, וואו די קאָרט פערטרעט דאָס אָרט פון אידעאַל פון געזעלשאַפטליכען און נאַציאָנאַלען אידעאַל.

דאָס יודישע פאָלק, אַלע זיינע קלאַסען זענען בעזעלט פון אַ גרויסער אידעע, אַ אידעע, וואָס גיט חיות, אינהאַלט, מאָראַלישע דערהויבענקייט, די אידעע, ווידער אויפצובויען ארץ ישראל, אַז זי זאָל ווערען אַ מקום מקלט פאַר אַ גרויס עקאָנאָמיש סאָציאַל און קולטורעל גע-זונד בעבויט מאַסען-לעבען; אַלעמען בעלעבט דער דאָזיגער אידעאַל, אָבער נישט זיי, דאָס הויפעלע פאַבריקאַנטען און סוחרים, וואָס אָפּערירען מיט טויזענדער, מיט מיליאָנען, זיי שפּילען קאָרטען...

משל'ט אַמאָל, וואָס וואָלט אַ פּאַרצמ-טשער יודישער גביר געטאָן, ווען ער פערמאָגט אַזאַ גרויס פערמעגען ווי אַ קליינמאַן? ער וואָלט זיך נוצליך גע-מאַכט און סאָציאַלע אינסטיטוציעס, ער וואָלט גע'שם'ט מיט זיין צדקה, ער וואָלט אויסגעהאַלטען יתומים און אלמ-נות, אַ וועלט וואָלט ער דאָך איבערגע-קעהרט!

ווען ישראל קלמן פּאָזנאַנסקי האָט, אונטער דער פירונג פון לאָדזער נגיד געבויט דאָס יודישע שפּיטאָל און אַנדערע יודישע אינסטיטוציעס, האָט ער אפשר נאָך קיין מיליאָנען נישט פערמאָגט, קליינמאַן דערציילט אַליין און גערוכט, אַז זיין פערמעגען בעטרעפט מיליאָנען, אָבער וואָס טוט ער? — ער שפּילט אין קאָרטען!

עס רעדט זיך נאָך אַזוי געשפּילט קאָר-טען, קאָרטען צו קאָרטען איז נישט גלייך מען שטעלט איין צעהנדליגער זל. אַ קאָן בעטרעפט הונדערטער דאָלאַרען און די געלטער, וואָס לאָדזשער יודישע מאַגנאַ-טען, וואָס די גאַנצע כנופיא האָט פער-שפּילט ביי קליינמאַנ'ען אין שטוב, זאָל האָבען בעטראָפען — לערך אין צאָהל: — דריי און נייגציג טויזענד דאָלאַר!

וואָס וואָלט מען מיט אַזאַ געלד נישט געקאָנט אויפטאָן גוטס און נוצליכעס און מיט וואָס וואָלטען אַזוינע יודען זיך נישט געקענט פערגעניגען פאַר גוטע צייט-פערטרייב, ווען — ווען זייערע הער-צער זאָלען נישט זיין פּוסט, ווען זיי וואָלט מען געהאַט אַ געזעלשאַפטליכען אידעאַל, ווען זיי וואָלטען זיך נישט אַזוי אָפּגע-טיילט פון יודישען כלל?

טויזענדער יודען געהען ממש אויס פאַר נויט, דער לומפּען-פּראָלעטאַריאַט אין יודישען לאָדז וואַקסט איבער נאַכט, מאַסען אַרבייטסלאָזע, פּרנסהלאָזע, הונ-גערנדע איז זיי, די, וואָס קענען עפּעס טון, די, וואָס האָבען אין זייערע פעטע זשמעניעס אָנגעהויפט די גלאַנציגע אַמעריקאַנער פּאַפּירלעך, זיי ווענדען זיך אָפּ און שטעהען צו דער אַלגעמיינער נויט. זיי שפּילען קאָרטען...

אַ טרויעריגער סימן פון געפאַלענקייט פון אַ געוויסען טייל יודישע בעל-הביתי-שע שיכטען...

פּ. א.

נייע פענסיע-רעדוקציעס פון די מלוכה-בעאַמטע אין אַ רעזולטאַט פון הערשענדען עטאַטיזם

די גאַנצע בעפעלקערונג מוז פיהרען אַ קאַמף געגען עטאַטיזם—בעהויפּטעט אַ סאַנאַציע-צייטונג

דער בעשלוס פון דער רעגירונג ווי-דעראַמאָל צו רעדוצירען די פענסיעס פון די מלוכה-בעאַמטע, האָט געפונען אַ שטאַרקען אָפּקלאַנג אין דער פּוילי-שער פּרעסע. נישט נאָר די אָפּאָזיציאָ-נעלע פּרעסע, ווי, למשל, דער „ראָ-באָטניק" קריטיקירען אויפ'ן שאַרפסטען אופן דעם דאָזיגען רעגירונגס-בעשלוס. נאָר אויך אַ טייל פון דער סאַנאַציע-פּרעסע. אַ שטייגער דער „אילוסטראָ-וואַני קוריער" ווייזט אָן אויף דער שעדליכקייט פון אַזאַ מין ווייטער-רעדוקציע און די דערמאָנטע צייטונג אַפּעלירט צו דער רעגירונג אין דער לעצטער מינוט, אַז זי זאָל צוריקציהען פון דאָזיגען געפעהרליכען וועג.

דער „ראָבאָטניק" שרייבט: ווען דער וויצע-מיניסטער ה' סטאַרזשינסקי האָט מיט אַ צייט צוריק „בעגרינדעט" אין סיים די נוצליכקייט פון דער 15-פּראָ-צענטיגער רעדוקציע פון די פענסיעס פון די מלוכה-בעאַמטע, האָט ער אָנ-געוויזען אויף דער אַלגעמיינער פריי-זען-ירידה. היות, הייסט עס, ווי אַלץ ווערט ביליגער און די מלוכה-בעאַמטע האָבען במילא ווייניגער הוצאות. דאַר-פען זיי דעריבער נישט בעקומען אַזעלכע הויכע פענסיעס.

דאָסמאָל אָבער, ווען ס'ווערט אַלץ טייערער, קען מען ה' סטאַרזשינסקי נישט מאָטיווירען מעהר זיין רעדוקציע-פּראָיעקט מיט דעם אויבען געבראַכטען מאָטיוו. ער בעגרינדעט איהם דעריבער מיט דער „נויטווענדיגקייט" צו דער-האַלטען דעם גלייכגעוויכט פון בודזשעט.

דער „ראָבאָטניק" צווייפעלט קודם-כל, צי ביי דעם וועט מען שוין בליי-בען שטעהן, צי מ'וועט נישט אין אַ חודש, צוויי, צי דריי אַרום ווידעראַמאָל מאַכען פערסאָנעלע רעדוקציעס, צוויי-טענס, איז היינט צו טאָג ביים כסדר'-דיגען וואוקס פון יקרות אַפּילו די קלענסטע לוין-רעדוקציע ממש קאַטאַס-טראָפאַל פאַר די מלוכה-בעאַמטע.

די צייטונג ווייזט דאַן אָן ווי נישט-לאָגיש עס איז דאָס סיסטעם פון פער-קלענערן די פענסיעס, כדי צו דער-האַלטען דאָס גלייכגעוויכט פון בודזשעט. „עס איז דאָך נישט קיין סוד פאַר די „סאַנאַציע-עקאָנאָמיסטען, אַז אין דער כסדר'דיגער ירידה פון די מלוכה-הכנסות, האָט אַ וויכטיגע ראָלע גע-שפּילט דאָס פערקלענערן די לוינען פון בעאַמטע און אַרבייטער. דורכדעם איז פערקלענערט געוואָרען די קאָנ-סומציע און במילא האָבען זיך פער-קלענערט די אומזאַצען און הכנסות און סוף-כל-סוף האָט דאָס געמוזט פיה-רען צו דער איינשרומפּונג פון די מלוכה-הכנסות.

„נאָך מיט אַ קורצער צייט צוריק, ווען מיט יעדען טאָג האָבען זיך פער-מעהרט די באַנקראָטען, האָט מען זיך „געטרייסט" דערמיט, אַז דער זלאָטי „שטעהט פעסט", וואָס עס בעווייזט אַם בעסטען די אַלגעמיינע ביליגקייט.

„אָבער פון אַפּריל ה.י. האָט זיך די „ביליגקייט" געענדיגט און אויף איהר אָרט איז געקומען אַ יקרות מיט אַ כסדר'דיגער שטייגענדער טענדענץ. צי געבען זיך נישט אָפּ קיין דין-וחשבון די, וואָס דעקלאַמירען אַזוי שעהן וועגען „כח" פון אונזער וואַלוטע, אַז דער פרייזען-וואוקס שניידט אונטער דעם כח פון אונזער וואַלוטע און ס'ווערט אַזוי אַרום אָפּגעריסען דאָס לעצטע רעטונגס-ברעטעל פון אונזער „ניי-מאַי-עקאָנאָמיע!"

דער „אילוסטראָוואַני קוריער" איז אין דער אָפּשאַצונג פון די נעגאַטיווע זייטען פון דער רעדוקציע פון די בע-אַמטען-פענסיעס נישט ווייניגער שאַרף ווי דער פּעפּעסישער אָרגאַן. די צייטונג רעכענט קודם-כל אויס די מאַ-טעריעלע קרבנות, וואָס די מלוכה-בע-אַמטע האָבען שוין לעצטענס געבראַכט אין נאָמען פון מלוכה-אינטערעס, ד.ה. כדי צו דערהאַלטען דאָס גלייכגעוויכט פון בודזשעט.

צוליב דעם טאַקי ווענדעט זיך די צייטונג מיט אַן אַפּעל צו דער רעגי-רונג, אַז „זי זאָל נאָך אין דער לעצ-טער מינוט בעטראַכטען אַלערליי אָפּ-שפּאָרונגס-מעטאָדען, אַזוי, אַז די פענס-יעס פון די מלוכה-בעאַמטע זאָלען ניט ווערען געריהרט". ווען אָבער די רע-גירונג איז דאָך דעצידירט צו מאַכען די רעדוקציעס, דאַן זאָל זי נעמען אין אַכט פאָלגענדע מאָמענטען: אַז די פּראָווינץ בילדעט נישט קיין איינהייט-ליכע גאַנצקייט, און מ'קען זי דערי-בער נישט טראַקטירען אויף איין אופן. פּונקט אַזוי ווי מ'וויל נישט פערקלע-נערן די פענסיעס פון די בעאַמטע אין דער רעזידענץ, ווייל דאָרט איז דער לעבענס-סטאַנדאַרט אַ העכערער און טייערער, דאַרף מען געדענקען, אַז אויך אין אַלע גרעסערע פּראָווינץ-שטעט איז לעבענס-מיטעל און דירה-געלד טייערער, ווי אין קליינעם שטעט-על און אין דאָרף. מ'דאַרף אויך ניט אָנווענדען קיין איין מאָס לגבי אַלע קאַטעגאָריעס פון די מלוכה-בעאַמטע.

די עמעריטען, למשל, דאַרף מען אָראָפּרייסען קיין איין פּראָצענט, ווייל טער לייגט די צייטונג פאָר, אַז די לוין-רעדוקציעס זאָלען נישט זיין קיין שטענדיגע, נאָר צייטווייליגע אויף דער צייט פון קריזיס. ווען די קאָניונקטור וועט זיך פערבעסערען, זאָל מען ענט-שפּרעכענד העכערן די פענסיעס פון די מלוכה-בעאַמטע און לסוף פאָלגענ-דע זעהן-טשעקאַווע בעמערקונגען: „דער עטאַטיזם, קאַרטעליזאַציע, צענטראַלי-זאַציע און מאָנאָפּאָליזאַציע אין אַלע פאָרמען איז איינע פון די הויפּט-סיבות צוליב וועלכע ס'פאַלען כסדר און סיס-טעמאַטיש די הכנסות פון דער מלוכה, דער שטייער-צאָהלער מיט וועמען עס קאָנקורירן די תפיסה-אַנשטאַלטען, דער סוחר, וועלכער ווערט רואינירט פון דער נייער צענטראַלע, אָדער דער נייער מאָנאָפּאָל — הערט אויף צו זיין אַ שטייער-צאָהלער. די הכנסות פון די מאָנאָפּאָלען קענען נישט פערפילען די בלויזען אין בודזשעט, וואָס ענטשטע-הען צוליב'ן אונטערגאַנג פון שטייער-צאָהלער. אין רעזולטאַט דערפון האָ-בען מיר אַלץ ווייניגער שטייער-צאָהלער און ווען ס'קירצעט זיך איין די הכנסות פון די שטייערען, ענט-שטעהט אַ דעפיציט אין בודזשעט, אַלס רעזולטאַט דערפון קומט אַ לוינען-ירידה. די דאָזיגע ירידה שוואַכט ווי-דער אַמאָל אָפּ דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען.

„דאָס איז טאַקי די סיבה, פאַרוואָס די גאַנצע געזעלשאַפט מוז אָנערקענען דעם קאַמף מיט'ן עטאַטיזם, מאָנאָ-פּאָלען און צענטראַליזאַציע פאַר איינע פון איהרע וויכטיגסטע פּאָסטולאַטען, אויב מיר וועלען נישט צוריקגעהען פון עטאַטיסטישען וועג, וועלען מיר פערטיפען און פערלענגערן דעם קרי-זיס, וועלכען עס פיהלט איצט אַזוי שטאַרק יעדער בירגער!

וועלכע אַרטיקלען קען מען היינט נאָך פערקויפען?

ספּעציעל פאַר אונזער בלאַט צוגעשטעלט - פון ז. האַבער

נישט נור פאַבריקאַנטען, אויך עקס-פּאָרטערען און הורטאָווניקעס זוכען היינט אַלע מעגליכע וועגען, כדי צו פּראָדוצירען און צו פערקויפען יענע אַרטיקלען, וועלכע די קונים פערלאַנ-גען און וועלכע מ'קען נאָך ערגיץ וואו פערשפּרייטען.

דער לייפּציגער מעס-אַמט, וואָס מאַכט שוין איצט הכנות פאַר דעם יריד, וואָס וועט זיך אָנהויבען דעם 28. אויגוסט ד.י. גיט איצט שוין אויס ידיעות, וועלכע אַרטיקלען מ'זוכט איצט אויף דער גאַנצער וועלט און מיט וועלכע אַרטיקלען מ'קען מאַכען אַ געשעפט אַפילו אין דער איצטיגער צייט פון שווערען וועלט-קריזיס.

ס'איז כדאי צו וויסען, וועלכע אַר-טיקלען מ'זוכט איצט אויף דער וועלט:

אין רומעניען: הויז-חפצים און נייאיקייטען פון אַלע מינים. אין וועלכע מ'נויטיגט זיך אין שטוב, ווע-רען געקויפט נישט נור אין די רומע-נישע שטעט, נאָר אַפילו אויך אין די דערפער. עס זענען דאָרט פאַרהאַן עקס-פּאָרטען און קאָנסום-פעראיינען, וואָס בעשעפטיגען הונדערטער פערטרעטערס, וועלכע פאָהרען אַרום פון שטאָט צו שטאָט און פון דאָרף צו דאָרף און פערקויפען שטוב-זאַכען, צומייסט געהען קלענערע פּראַקטישע חפצים. מ'קען בעקומען גאַנץ גוטע פּרייזען און עס לוינט זיך אַריינצופיהרען סחורות פון אויסלאַנד, וועלכע ווערען גיכער גע-קויפט ווי די איינפאַכע ביליגערע זאַכען, וועלכע ווערען פאַבריצירט אין רומעניען גופא. חוץ לזה איז אין רו-מעניען צו מאַכען אַ גרויס געשעפט ווען מ'ברענגט אהין אַריין פון אויס-לאַנד אַלערליי לאָמפּען, פיינע נאָז-טיכלעך, טיזל-הענטשקעס, גומי, וועלכע מ'פערווענדעט אויף מידעס און אויך אַלערליי אַנדערע גומי-אַרטיקלען, שפּאַנ-גען און קעמעלעך פאַר פרויען-פריזי-רען. גאַבלאָנצער האַלז-קעטען זענען היינט אין רומעניען שטאַרק געזוכט און מ'קען דערמיט מאַכען אַ גרויס גע-שעפט. דער צאָל דערויף איז נישט קיין הויכער.

האָלאַנד: דאָרט קען מען איצט גוטע געשעפטען מאַכען מיט געברויכ-טע שרייב-מאַשינען. כמעט אין יעדען הויז — אַפילו ביי פריוואַטע מענשען — ווערט היינט געברויכט אַ שרייב-מאַ-שין. אַזוי ווי אָבער די נייע מאַשינען זענען זעהר טייער, זוכט מען געברויכ-טע מאַשינען, וועלכע פעהלען אין גאַנ-צען לאַנד און וועלכע מ'קען ברענגען פון אויסלאַנד, ווייל דער צאָל פאַר געברויכטע מאַשינען איז גאָר אַ ניד-ריגער.

בעלגיען: אין גאַנץ בעלגיען קען מען לייכט פערקויפען שעהנע, נישט טייערע אַרטיקלען אויס לוקסוס-פּאָרצעלאַן, אַלערליי שעהנע זאַכען אויס לעדער און האָלץ. חפצים פאַר דאַמען-מאָדע, למשל טואַלעט-זאַכען, האַלז-קייטען, אויך שעהנע שפּילערייען און הויז-חפצים ווערען שטאַרק פערלאַנגט. חוץ דעם בעשטעהט אַ גרויסער בע-דאַרף אין טיש-בעשטעק פון האַלב-איידעלע מעטאַלען, קופּערנע זאַכען, מעש-חפצים און בכלל אַלע ניי-קייטען פון יעדער בראַנזשע. דער צאָל אויף די זאַכען איז אין בעלגיען נישט הויך.

פראַנקרייך: גוטע געשעפטען קען מען דאָ מאַכען מיט צירינג פון איידעלע און האַלב-איידעלע שטיינער, קינסטלערישע חפצים פון בראָנז, מאַר-מאָר און פיינע מעטאַלען, פעדערן פאַר קליידער און דאַמען-הימען, ציזיינער שפּיצען פון בורשטין און אימיטאַציע, רעקלאַמע-אַרטיקלען, בעזונדערס פאַר קינדער-שפּילערייען, קעמעלעך אאַ

(ענדע זעהט זייט 4)

דער מזרח-יאַריד

אויסשטעלונג פון נאָהענטען מזרח אין תל-אביב

פון ד"ר א. מוקדוני

די וועלט אונזערע איז איצט אַ פּיזרזאָרוטע, אַ פּעראויסגעמערטע און אַ פּער'יאוש'טע.

שוין לאַנג, אַז די צוטומעלטע וועלט אונזערע האָט נישט אַ שמייכעל געטאָן; שוין לאַנג, אַז זי האָט נישט האַרציג אַ לאַך געטאָן, און שוין לאַנג, אַז זי האָט נישט פערזוכט דעם טעם פון אמת'ער פרייד.

נאָר אַ קליין יודיש שטעטעל, וואָס איז געבויט געוואָרען אויפ'ן זאַמד, וואָס אויפ'ן ברעג פון מיטעל-לענדישען ים, לאַכט האַרציג און פרעהט זיך.

זי איז אפשר די בריה'שסטע שטאָט אויף דער גאַנצער וועלט.

אפשר ווייל זי איז די יונגסטע שטאָט אויף דער וועלט, און אַלץ וואָס איז יונג איז דאָך טומעלדיג, פריידיג און האַפּערדיג.

שוין דריי וואָכען, אַז תל-אביב האָט שמחו'ת כסדר און איין שמחה איז גרע-סער פאַר דער אַנדערער, און איין שמחה האָט מעהר בעדייטונג פאַר דער אַנדערער.

איצט האָט תל-אביב איהר גאָר גרוי-סע שמחה.

18 מדינות זענען געקומען אויף דער איינלאַדונג פון תל-אביב צו אויסשטע-לען ביי איהר זייערע שאַפונגען אויף דעם עקאָנאָמישען געביט.

די יונגסטע שטאָט האָט איינגעלאַ-דען מדינות זקנות, מדינות מיט לאַנ-גער, לאַנגער געשיכטע; די יונגסטע שטאָט האָט זיי גערופען און זיי זענען געקומען.

אַפילו די בייזע, פּראָלעטאַריש-גאוה-דיגע און מאַרקסיסטיש-סנאָבישע סאָ-וויעט-רוסלאַנד איז אויך געקומען בצ-ווייזען אין דער העברעאישער שטאָט איהרע אויפטואונגען אויף דעם עקאָ-נאָמישען געביט.

און מיט העברעאישע ווערטער האָט זי בעציהרט איהר פּאַוויליאָן.

איז די יונגע שטאָט גליקליך, לויכט ממש פון פרייד.

מדינות קומען צו איהר, מדינות נע-מען אָן די איינלאַדונג פון אַ ווייטער יודישער שטאָט! פּיהלט די יונגע שטאָט מיט אַלע רמ"ח אברים די גדולה איהרע.

און די יונגע שטאָט האָט זיך גאָר שנעל אויסגעלערנט די תורה פון מאַ-כען אַלץ מיט פּאַראַד, מיט פּאָמפּ און מיט פּויקען און טרומייטען.

אָט איז געווען די ערעפנונג פון דעם יאַריד מיט אַזאַ פּאַראַד, אַז גרעסערע שטעט קענען מקנא זיין תל-אביב.

פאַרשטעהער פון אַ פּאָר טוץ מלוכות האָבען בעשיינט די ערעפנונג מיט זייערע גלאַנציגע צילינדערס, מיט זיי-ערע פּרינץ-אַלבערטס, מיט זייערע שאַרף-געשטרייפטע הויזען און מיט זייערע מורא'דיג וויכטיגע פּנים'ער.

דער האַי-קאָמישאַנער אַליין, אויס-געפּוצט ווי די אַמאָליגע אַלטע אַקטיאָ-רען אין אַ העל-גרויען פּרינץ-אַלבערט קאָסטיום און ריכטיג מיט אַזאַ הויכען און שטייפען העל-גרויען צילינדער, האָט זיך געהאַלטען זעהר פייערליך.

הכלל, עס האָט זיך שטאַרק געפיהלט מלוכה.

אָבער מעהר פון אַלעמען האָבען זיך די יודען געפיהלט מלוכה'דיג.

דער מעיאָר פון תל-אביב, דער אַל-טער דזשענטלמאַן דיזענגאָף, האָט גע-האַלטען די ערשטע רעדע מיט גאָר גרויסע ווירדע.

אמת, די רעדע איז געווען אַ זעהר פּאָרזיכטיגע, אַזוי פּאָרזיכטיג, אַז די יודישע היימלאַנד איז נישט דערמאָנט געוואָרען אַפילו מיט אַ ווייטען רמז.

אָבער זי איז פּאָרט געווען זעהר ווירדיג און דערהויפּט מלוכה'דיג.

דאָס לאַנד פון דריי שפּראַכען גיט צו מעהר פּאַראַד צו אַלע אָפיציעלע אַרויסטרעטונגען מיט דעם, וואָס ממש איטליכעס וואָרט ווערט איבערזעצט אויפ'ן אָרט אין העברעאיש, אַראַביש און אין ענגליש.

אמת, עס דויערט אַלץ דריי מאָל אַזוי פיל, אָבער דערפאַר זעהט אויס אַלץ, וואָס מען זאָגט געוואַלדיג וויכ-טיג. די איבערזעצונגען גיבען צו וואָג צו אַלץ, וואָס איטליכער רעדט.

אָט האָט דער נציב העליון געהאַל-טען אַ גאָר מאָגערע רעדע. אַ רעדע, פערשטעהט זיך, אַ פּאָרזיכטיגע, אין וועלכער עס האָט זיך גערעדט נאָר וועגען תל-אביב און נישט וועגען דעם ישוב, וואָס שטעהט הינטער תל-אביב, נישט פון דעם ישוב, וואָס גיט תל-אביב חיות און מוט.

די רעדע פון האַי-קאָמישאַנער איז געווען קורץ, אָבער אַזוי ווי יעדער זאַץ איז אויפ'ן אָרט איבערזעצט גע-וואָרען אויף אַראַביש און אויף העב-רעאיש האָט יעדער זאַץ בעקומען אַ זעהר וואָגיגע בעדייטונג.

דער האַי-קאָמישאַנער, וואָס האָט דעם טעקסט פון זיין רעדע איבערגע-געבען מיט אַ טאָג פריהער, איבעראַשט אַביסעל די פאַרשטעהער פון די מלוכות און אַלע יודען מיט דעם, וואָס ער זאָגט עפּעס אַ ניים זאַץ.

אין דעם נעכטיגען טעקסט איז דער זאַץ נישטאָ.

דער האַי-קאָמישאַנער האָט פאַר דעם פּאַראַד בעזוכט די אויסשטעלונג און איהם איז זעהר געפעלען געוואָרען די פּאַוויליאָנען פון דער „התחדות", פון דער אַרבייטער-אָרגאַניזאַציע, און ער האָט צו דעם פריהערדיגען, שוין בע-וואוסטען און בעקאַנטען, טעקסט צו-געגעבען, אַז איהם געפעלען זעהר די אויפטואונגען פון די אַרבייטער.

איז עס אַ סענסאַציע...

און אָט ענדיגט זיך דער פּאַראַד, דער מיליטערישער אָרקעסטער שפּילט דעם ענגלישען הימן; אַלע, פערשטעהט זיך, שטעהען אויף; דער מיליטער-אָרקעסטער ענדיגט דעם ענגלישען הימן, אָבער קיינער זעצט זיך נישט; דער האַי-קאָמישאַנער זעהט, אַז קיינער זעצט זיך נישט, שטעהט ער אויך און מיט איהם שטעהען די פאַרשטעהער פון די מלוכות און די גרויסע ענגלישע בעאַמטע...

ביז דער אָרקעסטער כאַפּט זיך און הויבט אָן שפּילען „התקוה".

יודען טרומפירען...

דאָ זענען די יודען זעהר להוט נאָך אַזעלכע טריאומפען, וואָרום אַ חוץ, וואָס זיי זענען סתם אָנגענעהם און בעפרידיגען אַביסעל די יודישע עקשנות און אייטעלקייט, האָבען דאָ אַזעלכע טריאומפען אויך אַ פּאָליטישע בעדיי-טונג...

און פּאָליטיק איז דאָ גאָר אַ חשוב'-ער ענין.

אגב, מיט דעם געווינט מען צו אַלעמען, סיי די ענגלענדער און סיי די אַראַבער צו דעם פאַקט פון אַ יודי-שער זעלבסטשטענדיגקייט אין פּאַ-לעסטינאַ.

—

נאָך דעם פּאַראַד האָט זיך דער גרוי-סער עולם אַ לאָז געטאָן בעקוקען די אויסשטעלונג.

די אויסשטעלונג פערנעהמט אַ גרוי-סען שטח ביי תל-אביב.

די אויסשטעלונג איז אימפּאָזאַנט.

די פּאַוויליאָנען זענען מיט געשמאַק געבויט און מען קען מיינען — גאָט ווייס וואָס פאַר אַ וואונדער זיי בע-האַלטען דאָרט אין זיך.

וויצלער יודישע בעקוקען די אויס-שטעלונג און פּסק'ענען אָפּ, אַז די אויסשטעלונג איז גרעסער פון תל-אביב.

עס איז אַ גוטער וויץ און מאַכט נישט קאַליע די שמחה; פּערקעהרט, אין דעם דאָזיגען וויץ איז דאָ אַ בע-האַלטענער שטאָלץ...

מיר אינטערעסירט דערהויפּט דער ארץ-ישראל דיגער פּאַוויליאָן.

דאָרטען שמאַיעט מיט בעגייסטערטע, מיט בליציגע אויגען און מיט אַ מויל פול מיט ווערטער דער דיכטער ח. נ. ביאַליק.

ער פיהרט מיך בעווייזען, וואָס פאַר אַ מעבעל מען מאַכט אין ארץ-ישראל.

עס איז באמת וואונדערליך מעבעל, זיי זענען געבויט אין דעם סאַמע מאָ-דערנעם סטיל. אָבער דער עיקר איז דאָס האָלץ. וואָס איז ארץ-ישראל'דיגס, און דאָס האָלץ איז זעהר סאָליד און זעהר מאַסיוו.

עס איז אַעקאַליפּטוס האָלץ, דאָס האָלץ האָט דורכגעמאַכט אַ גאַנצען כעמישען פּראָצעס און עס איז איצט האַרט ווי גוטער מאַרמאָר און איז פאַר-ביג-קוויטעלדיג פון דער נאַטור.

ח. נ. ביאַליק איז אין אַ גאָר גע-הויבענע שטימונג, ער צערשעלט אַלץ, וואָס איז געשאַפען געוואָרען אין ארץ-ישראל, אַלץ רופט אַרויס זיין ליכטיגע, קינדישע התפעלות.

אין באמת יודען האָבען דאָ גאָל-דענע הענד.

(שלוס — מאָרגען)

לאָדז
15 מאַי 1932
זונטאָג, ט' אייר תרצ"ב, פ' אמור

טאָג-כראָניק

אויס מעלדונגס-פליכט

דאָס מיליטער-ביוראָ ביים מאַגיס-טראַט איז מודיע אַלע הויז-אייגענטי-מער און אַדמיניסטראַטאָרען, אַז די, וואָס פאָהרען אַרויס קיין אויסלאַנד אויף קוראַציע, האַנדעלס-צוועקען און אויף זומער-וואַקאַנציעס מוזען אויסגע-מעלדען ווערען, אַפּילו, ווען די רייזע דויערט נאָר אַ קורצע צייט. די, וואָס וועלען זיך נישט צופּאַסען צו דער פעראָרדנונג, דראָהט אַ שווערע שטראָף.

20 אונטערנעהמונגען ליקווידירט אין אַפּריל

ווי מיר דערוויסען זיך פון אינדוס-טריע-מאַכט ביים לאָדזער מאַגיסטראַט זענען אין חודש אַפּריל ליקווידירט געוואָרען 6 פאַבריקאַנטען און 14 האַנדעלס-אונטערנעהמונגען.

נאַכט-דיזשורען אין די אַפּטייקען

היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטיי-קען: ס. לײַנוועבער (פּל. וואָלנאַשטשי 2), י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאַניעלעצקי (פּעטריקאָווער 127), א. פּערעלמאַן (צעגעלניאַנאַ 32), י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37) און ב. וואָיטשוצקי (זאַפּיערקאָווסקי 27).

די רעפאָרם פון די סאָציאַלע פערזיכערונגען
ווער קען בעטראַכט ווערן אַלס גייסטיגער אַרבייטער?
פּראָיעקט פון דער האַנדעלס-קאַמער צום האַנדעלס-מיניסטעריום

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן געזעץ-פּראָ-יעקט וועגען ענדערן די סאָציאַלע פער-זיכערונגען, וואָס די רעגירונג האָט אַרײַנגעטראָגען אין סיים, זענען אויך אַרײַנגעטראָגען געוואָרען אַנדערע ענלי-כע פּראָיעקטען און בעזונדערס אַ פּראָ-יעקט וועגען ענדערן די אַרבייט-צייט אין האַנדעל און אינדוסטריע און וועגען די אורלויבען פון אַרבייטער און אַנגעשטעל-טע.

דער צוועק פון פּראָיעקט וועגען די סאָציאַלע פערזיכערונגען איז צו פאַר-אייניפאַכן די פערשידענע פאַרשריפטען אויפ'ן געביט פון דער סאָציאַלער געזעצגעבונג אויפ'ן שטח פון דער גאַנ-צער מלוכה, כדי אַזוי אַרום צו בעזײַ-טיגען אַלע יורידישע, אָרגאַניזאַציאָנעלע און פינאַנציעלע חסרונות.

היות ווי דער נײַער פּראָיעקט זעהט פאָר אין געוויסע קאַטעגאָריעס-פּוילען און געוויסע עקאָנאָמישע געביטן נײַע סאָציאַלע לאַס-טען, דאַרף מען זעהן, אַז צוליב שווע-רען קריזיס זאָלען פערקלענערט ווערן אַנדערע סאָציאַלע לאַסטען. דערײַבער מאַכען האָבען די ווירטשאַפטליכע קרייזן אַרײַנגעטראָגען אַ געזעץ-פּראָיעקט וועגען ענטשפּרעכענדע אַרויספיהרען דאָס גע-זעץ וועגען דער אַרבייטס-צייט אין אינ-דוסטריע און האַנדעל און דאָס געזעץ וועגען אורלויבען.

אין שייכות דערמיט האָט די לאָד-זער האַנדעלס-קאַמער דורכגעפיהרט אַ אונטערזוכונג צווישען די ווירטשאַפטליכע אָר-גאַניזאַציעס פון לאָדזער ראַיאָן, וואָס איהר רעזולטאַט דאַרף שאַפען דעם יסוד פאַר ענטשפּרעכענדע פאָרשלאָגען.

וואָס האָבען דעם צוועק צוצופּאַסען די סאָציאַלע אינסטיטוציעס צו די מעגליכ-קייטען פון ווירטשאַפטליכען לעבען.

ווער איז אַ גייסטיגער אַרבייטער?

אין צוזאַמענהאַנג מיט די פראַגע וועגען הנחות פאַר האַנדעל און אינדוס-טריע אויפ'ן געביט פון סאָציאַלער גע-זעצגעבונג, איז אין די ווירטשאַפטליכע קרייזן אויך ענטשטאַנען דאָס בעדירפעניש פון אַ גרונדליכער רעוויזיע פון דעם ביז אַהער אָנגענומענעם בעגריף וועגען גייסטיגע אַרבייטער היינט, וועלכע קאַטעגאָריעס האַנדעלס-אַנגעשטעלטע גע-הערען לויט זייער פאַקטישען כאַראַקטער און קוואַליפיקאַציעס צו דער רייהע פון גייסטיגע אַרבייטער.

די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער האָט דע-רײַבער זיך געווענדעט צו די ווירטשאַפט-ליכע אָרגאַניזאַציעס זיך אַרויסצו-זאָגען וועגען דער פראַגע, כדי זי זאָל קענען צו-שטעלען דעם האַנדעלס-מיניסטעריום אַ ענטשפּרעכענדען פּראָיעקט.

פּראָיעקט וועגען שפּריט-מאָנאָפּאָל

די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער האָט בע-קומען צוגעשיקט דעם פּראָיעקט פון אַ פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען שפּריט-מאָנאָפּאָל, זיך אַרויסצו-זאָגען וועגען דאָזיגען פּראָיעקט. היות ווי די צייט איז שוין צו קורץ איבער-צושיקען דעם פּראָיעקט צו די אינטערעסירטע אָרגאַניזאַציעס, האָט די האַנדעלס-קאַ-מער אויסגעלעגט איהם אין איהר ביו-ראָ און ווער עס וויל זיך בעקענען מיט איהם און אַרויסזאָגען זײַן מיינונג דאַרף דאָס טאָן ביז'ן 20 ד. ח.

ווירטשאַפט-לאָדזער סוחרים וואָס ווילען האַנדלען מיט גריכענלאַנד

די האַנדעלס-קאַמער האָט בעקומען אַ מיטטיילונג פון דער גריכישער ב.א.ק., אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט די נײַע מאָנאָ-פּאָל פאַרשריפטען דאַרפען אַלע אויס-לענדישע קרעדיטאָרען ביז'ן 26 ד. ח. רעקלאַמירען אַלע זייערע חובות, וואָס קומט זיי בײַ גריכישע בירגער און דער דערמאָנטער באַנק.

די דאָזיגע רעקלאַמאַציעס דאַרפען צו-געשיקט ווערען דורך דער פערמיטלונג פון דער פּוילישער געזאַנדשאַפט אין אַטען. גענויע אינפאָרמאַציעס צו בעקו-מען אין דער האַנדעלס-קאַמער.

אומזיסטע רייזעס קיין ארץ-ישראל

דער צענטראַל-קאָמיטעט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען טיילט מיט, אַז עס איז שוין אַרויס-געלאָזט געוואָרען די צווייטע פּרעמיען-לאָטעריע, וועלכע ענטהאַלט צוויי גע-ווינסטען אין דעם פאָרם פון 2 אומזיס-טע רייזעס קיין א"י. יעדער זוכה בגורל געווינסט אַ בחנם'דיגע רייזע קיין ארץ-ישראל און צוריק מיט אַ 2 וואָ-כענטליכען אויפהאַלט אין לאַנד.

די לאָטעריע איז לעגאַליזירט דורך דער הויפּט-דירעקציע פון דער מלוכה-שער לאָטעריע (20/4-32 נומ. 5483).

כדי צו ערמעגליכען אַלע קרייזן צו קויפען אַ לאָטעריע-בילעט, איז דער פּרייז פון אַ לאָס פערקלענערט געוואָ-רען אויף 3 זלאָטעס. די ציהונג פון דער לאָטעריע קומט פאָר דעם 5-טען יוני אין דער אַנוועזנהייט פון אַ פאָר-שטעהער פון מלוכה'שען קאָנטראָל-אַמט.

די לאָסען זענען צו בעקומען אין פאָלגענדע פערקויפס-שטעלען: אין לאָ-קאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַני-זאַציע (שרודמיעיסקא 26), ... „הארץ" (שרודמיעסקא 1), קאַלע... יאַטקא (פּיטריקאָווער 22), ... רען-געשעפט מ. גורין (נאַוואָמיעי...), ש. רייכמאַן און שפּייזהענדלער ... ריקאָווער 18), א. פייקאָוו (נאָווע...), ל. לעדערמאַן (נאַפּיורקאָווסקי...), ש. פיינער (זגערסקא 28), א... (גלובנא 67).

2 „מוהמעס" פאַר'ן געריכט

(א) דאָס שטאָט-געריכט האָט ... משפּט אויף 5 חדשים תפיסה ... יעהודינע רבקה קאַנער (פּוי... 10) פאַר אויפהאַלטען אַ „חיי..." צורעדען מינדעריעהריגע ... פּראָסטיטוציע.

— פאַר זעלבען חטא איז או... משפּט געוואָרען אויף 4 חדשים ... כמטאַפּניע רולטשינסקא (... ווער 192).

דער שליסעל צום ערפאָלג
איז אַן אַנאָנס
„לאָדזער טאָגעבלאַט".

וועלכע אַרטיקלען קען מען היינט נאָך פערקויפען?

(ענדע פון זייט 3)

שפּאַנגען אויס גומי פאַר דאַמען-פרי-זורען.

ענגלאַנד: דאָס לאַנד בענויטיגט שטאַרק, בעזונדערס פאַר די קאָלאָניעס: לאָמפּען און לאַמטערנס, וועלכע ברע-נען מיט נאַפט, מעבעל און אינסטרו-מענטען פאַר דאָקטוירים, גומי-חפצים פאַר מעדיצינישע צוועקן, ביליגע עלעקטרישע ניי-קייטען, גלאָז און פּאָר-צעלאַן-זאַכען, צעלולאָאיד. אַרטיקלען פאַר שיספער'ס, פעדערן און פּעלצען, וועלכע מען געברויכט צו קליידער, אַלערליי כעמישע פאַרבען.

אין ארץ-ישראל: איז אַ גרויסער מאַנגעל אין מאָטאָציקלען, וואָס מ'הויבט דאָרט אָן שטאַרק צו פער-ווענדען, חוץ לזה קען מען דאָרט מאַ-כען אַ גוט געשעפט מיט מאַשינען, וועלכע מען בענויטיגט צו ערצייגען שאָקאָלאַדע און אייז.

עגיפּטען: עס פעהלען דאָרט ווערקצייגען, אייזערנע קייטען און קליינע אייזערנע חפצים ווי שלעסער, ריגלען, קייטעלעך, שויבען וכדומה. אין די דאָזיגע חפצים קען מען דאָרט מאַכען אַ גוט געשעפט.

אפריקא: פיל לענדער אין מזרח-אַפריקא, ווי למשל מאַדאַגאַסקאַר בע-נויטיגט זעהר שטאַרק: פּאָרצעלאַן, גלאָז, געשיר און ניי-קייטען און כמעט יעדער בראַנזש, בעזונדערס פעהלען דאָרט אויס: גלעזער צים טרינקען און גלעזלעך צו נאַפט-לאַמפּען, וועלכע פערוועט דאָרט נאָך אומעטום. עמאַליע-געשיר בענויטיגט מען זעהר שטאַרק און ס'זענען פאַרהאַן עקספּאָרטערען, וואָס קויפען דאָזיגע אַרטיקלען במזומן אין די ראָפּעאישע לענדער. זיי פאָדערן אָבער ביליגע פּרייזען, כאָטש אין ... ריקא צאָהלט מען דערפאַר ... גאָלד.

אין אַמעריקא: אין ... קא איז איצט אַ גרויסער בעדאַרף צעלאָפאַן-פּאַפּיר, דאָס איז ... סאָרטע, וועלכע לאָזט נישט דורך נאַסקייט. פריהער האָט מען דאָס ... פּיר געברויכט אומעטום, ווייבאַלד ... האָט געשיקט פּאַקעטען אָדער ... לעך סחורה איבער'ן וואַסער. ... געברויכט מען עס אין אַמעריקא ... אַלערליי צוועקן, שטויב-מענטעל, רעגן-מענטעל, שטויב-דעק פאַר ווע... בגדים, בכלל אַלס וועכט דערפון ... ריצירס, ווייל דאָס פּאַפּיר לאָזט ... דורך קיין שטויבעלע אַפּילו.

אַזוי ווי אין אַמעריקא ווערט ... פּאַפּיר נישט פאַבריצירט, מאַכן ... עקספּאָרטערען, וואָס ברענגען דאָ... פּיר פון אויסלאַנד. אַ גרויס ... מ'רייסט זיי דאָס פּאַפּיר כמעט ... הענד און דעריבער העכערן ... פּרייזען פון טאָג צו טאָג.

ווין-לייפּציג.

אײַנברוך אין דער סינאַגאָגע אויף אַלעיאַ קאָשטשושקי 2

(א) נעכטען בײַנאַכט האָבען אײַנברע-כער זיך אַרײַנגעריסען אין דער סינאַ-גאָגע אויף אַל. קאָשטשיושקי 2 און אויסגענומען איבער 70 עלעקטרישע לעמפּלעך און אויך אַנדערע מכשירים. דער קאָמיטעט שאַצט דעם שאָדען אויף 700 זל. פּאָליציי פיהרט די אויס-פאָרשונג.

איבערגעפאָהרען פון אַ ראָווער

(א) אויף פּעטריקאָווער גאַס איז אַרונ-טערגעפאַלען אונטער אַ ראָווער אַברהם חיים דאָמבּראָווסקי (אַל. 1 מאַי 19) ד. איז געפאַלען אויפ'ן ברוק און צושפּאַל-טען זיך דעם מוח. אין אַ שווערען מצב איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאַל.

יודיש יונגעל אונטער די רעדער פון אַן אויטאָ

(א) אויף זגערזשער גאַס איז איבער-געפאָהרען געוואָרען פון אַן אויטאָ דער 17-יעהריגער נחום מאָגנוויטשיק.

אַלע געווינען
אין דער קאָלעקטור
J. Wolanow
צענטראַלע: וואַרשע,
Marszałkowska 154
אָפּטיילונגען אין לאָדז:
PIOTRKOWSKA 11
Piotrkowska 72
דער בנין פון גראַנד-האָטעל
קאָנטאָ 141.795 פּ. ק. אָ.
פּרייז פון אַ 1/4 זל. 10
די ציהונג שוין אין 19 מאַי
קויף דאָרט אַ לאָס!

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאָג, 16. מאַי

לאָדז (2338) 11.58 שעה-צייכען, טאָג-פּראָגראַם און וועטער-בעריכט, 12.15 סימפאָנישער פריה-מאָרגען פון דער וואַרשאַווער פילהאַרמאָניע, —3 מוזיק, 2.55 פּראָגראַם פאַר קינדער, 4.40 פאָרטראַג, 4.55 פאָרטראַג פון לעמבערג, 5.10 אַנגענעהמע און נוצ-ליכע ידיעות, 5.25 טראַנסמיסיע פון טעניס-מעטש פוילען — האָלאַנד פאַר'ן דייוויס בעכער, — 6 קאָנצערט פון פּאָ-ליציי-אָרקעסטער, —7 פערשידענעס, 7.25 פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג, פילם-קאַלענדאַר, טעאַטער-רעפּערטואַר און פּליטען, 7.54 האָרך-שפּיל, 8.15 אָפּערעטע „שושנה די צניעה" (טר. פון וואַרשאַ), 10.15 פעליעטאָן, 10.30 ווע-טער און ספּאָרט קאָמוניקאַטען, 10.45 טאַנץ-מוזיק.

פּאָבאָר פון יאַהרגאַנג 1911

היינט מאָנטאָג צוליב חגא זענען די פּאָבאָר-קאָמיסיעס נישט טעטיג.

היינט פרייטאָג 17 מאַי דאַרפען זיך שטעלען פאַר דער קאָמיסיע נומער 1, די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט:

R.

פאַר דער קאָמיסיע נומער 2 — די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 קאָ-מיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט:

G. T. Z. Z.

פאַר דער קאָמיסיע נומער 3 (אַלעי קאָשטשושקי 21) דאַרפען זיך שטעלען די פּאָבאָראָווע פון 1910 פון דער קאַ-טעגאָריע „ב". וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2 קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן פון A. ביז Z.

צו דער פּאָבאָר-קאָמיסיע דאַרף מען מיטברענגען אַ פערזענליכען דאָקומענט, אַ פּאַס אָדער אַן אַנדער דאָקומענט, אַ רעגיסטראַציע-צעטעל פון מאַגיסטראַט און אַ שול און פאַך-צייגנים.

אויך די קאַטעגאָריע „ב" מוז מיט-ברענגען אַ פערזענליכען דאָקומענט.

שוין ערשינען
דער צווייטער נומער
פון לאָדזער
„פאַמיליען-בלעטער"
אילוסטרירטער געזעלשאַפטליכער
ליטעראַרישער פ מיליען-זשורנאַל
פרעכטיג אַרויסגעגעבען! ● הערליכע אילוסטראַציעס!
דער זשורנאַל איז צום פערקויף אין אַלע צייטונגס-קיאָסקען.
פּרייז פון אַ נומער 25 גראָשען

אַדעסער גאַסען האָבען נייע נעמען, נאָר דער עולם האַלט נישט פון זיי

די בעריהמטע שטאָט האָט זיך ווייניג געענדערט די לעצטע פאַר יאָהר. הגם עס זענען דאָ סמנים פון אַן אויפלעבונג.- כאַרוואָס דאָרט זענען פאַרהאַן מעהר יודישע אָרימע-לייט ווי אין זשיטאָמיר.- וואָס דער „אָרט" און דער אַגראָר"-דזשאָינט" טוען דאָרט אויף

פון מיין רייזע איבער סאָוויעטען-פערבאַנד — פון ב. כמאַליאַר

די גאַסען אין אַדעס זענען איצט אַלע מיט אַנדערע נעמען. אַלע, אויסער פּוש-קינסקע. אויף פּושקינסקע גאַס האָט פאָרט אַמאָל פּושקין געוואוינט, האָט מען איצט זײַן נאָמען געשאַנעוועט. ווײַ-טער טראָגען אַלע גאַסען איצט שפּאָגל-נײַע נעמען.

אָבער פּונקטשטוועגן גיט אַ פראַגע אַ מענטשען אין גאַס, וואו איז די לאַסאַל-גאַס, וועט ער אײַך אָנקוקען, ווי משוגע. ואַנט אַן'איזוואָשטשיק, ער זאָל אײַך פיהרען אויף מענדעלע מוכר ספרים-גאַס, וועט ער מיינען, אַז איהר רעדט צו איהם תרגום. פרעגט אַ מיליציאָנער, וואו עס געפינט זיך דער פעלדמאַן-בולוואַר, וועט ער אויפ'ן ערשטען אויגענבליק נישט וויסען, וואָס איהר רעדט צו איהם.

אויף די ראָגען פון דעריבאַסאָווסקע גאַס האָבען טאַקע די קליינע בלויע שילדלעך, וואָס זאָגען, אַז די גאַס טראָגט איצט דעם נאָמען פון לאַסאַל'ן, אָבער דער עולם רעכענט זיך מיט די דאָזיגע שילדלעך גאַנץ ווייניג. בײַ דער בעפעל-קערונג — אַפּילו בײַ דעם יונגען דור — הייסט נאָך די גאַס „דעריבאַסאָווסקע" ווי הײַנטיגען טאָג, און די לענין-גאַס הייסט נאָך בײַם עולם רישעליעווסקאַיאַ, פּונקט ווי אין די אַלטע יאָהרען, און דעם ניקאָלאַיעווער רופט מען נאָך אויך איצט ניקאָלאַיעווער בולוואַר.

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס זײַן אָפּי-ציעלער נאָמען איז איצט דער פעלדמאַן-בולוואַר, אויפ'ן נאָמען פון אַ יודישען רעוואָלוציאָנער, וואָס איז אין אַדעס אומ-געקומען אין שלאַכט פאַר דער סאָוועטי-שער מאַכט.

דער מיליציאָנער, וואָס האָט נישט געוואוסט, אַז באַלשאַיאַ אַרנאַוטסקאַיאַ הייסט איצט לעקערט-גאַס, איז זיכער אַ שלעכטער מיליציאָנער. עס איז זײַן פליכט צו וויסען די נײַע נעמען פון די גאַסען. וואָס זאָל ער אָבער טון, אַז מען פרעגט בײַ איהם פאָרט וועגען דער באַלשאַיאַ אַרנאַוטסקאַיאַ און נישט וועגען דער גאַס פון הירש לעקערט. וועגען דער לעקערט-גאַס פרעגען אָדער אויס-לענדער, אָדער אַזעלכע, וואָס זענען אין אַדעס קיינמאָל נישט געווען, אַזעלכע, וואָס נעמען איצט זאַכען אַזוי, ווי זיי שטעהען אין טעלעפאָן-ביכעל.

אַדעס האָט זיך נישט קיין סך געענ-דערט פאַר די לעצטע דרײַ יאָהר, וויבאַלד איך בין דאָרט נישט געווען. אויסערליך קוקט זי אויס עטוואָס מעהר געלעבט. אָבער זי איז נאָר אַלץ אָפּגעלאָזט. אַלץ שרײַט צו...

טויט שטעהט נאָך אַלץ דער האַפען אין אַדעס. דער האַפען, פון וועלכען עס פלעגט אַמאָל אַרויסגעהן מיט שיפען אין גאַנץ אייראָפּע. איך האָב געטראָפען פּונקט ...

רען פון אַדעס מיט אַ שיף קיין ניקאָלאַ-יעוו — אונגעפעהר פינף שעה רייזע — געהט אָפּ אַ שיף איינמאָל אין פינף טעג.

דערפאַר אָבער זענען די הויפּט-גאַסען פון אַדעס איצט מעהר לעבעדיג, ווי מיט אַ יאָהר דרײַ צוריק. מעהר מענשען. מענ-שען מעהרסטענטייל אָנגעפאָהרענע. מעהרסטענטייל פּויערים.

אַז מען געהט איצט אויף די הויפּט-גאַסען פון אַדעס זעהט מען אַזוי פיל פּויערים, אַז עס דאַכט זיך, אַז אַלע אַרו-מיגע דערפער האָבען זיך איבערגעפּע-קעלט קיין אַדעס. דער אמת איז אָבער, אַז דאָס זענען פּויערים, וואָס זענען גע-קומען אויסבײַטען בעהאַלטענע גאָלדענע מטבעות אויף מעהל און אויף אַנדערע שפּייז-פּראָדוקטען אין „טאָרגסין".

און ווען זיי קריגען שוין פון „טאָרג-סין" די פּראָדוקטען, וואָס זיי ווילען, אײַלען זיי זיך אויך נישט אַהיים, און דאַרף אַרײַן. זיי לאָזען זיך אַרום בהרחבה'דיג איבער די גאַסען פון שטאָט און גענען אין רעסטען און זאַלבעפּערט איבער די טראָטואַרען און געבען צו קאָ-ליר צו די איצט גרויע גאַסען פון אַדעס.

יונגע פּויערים, וועלכע, וואָס האָבען נישט קיין חשק צו געהן צוריק אין דאָרף, פרובען זיך אײַנצאַנצען צו בלײַבען אין אַדעס. בלײַבען אין אַדעס איז אָבער איצט נישט פון די לײַכטע זאַכען, מחמת עס איז איצט אין אַדעס בשום נישטאָ וואו צו שלאָפען. האָט זיך קיין אַדעס אַנגעזאַמעלט אַ גרויסע צאָהל יונגער פון די אַרומיגע שטעטלעך. און דערפאַר, ווייל אַדעס איז איצט געוואָרען אַן'אַבלאַסט-נאָיע שטאָט: אַ הויפּט-שטאָט פון גאַנץ דרום-אוקראַאינא, אַ שטאָט מיט אַ צאָהל נײַע צענטראַלע רעגירונגס-ביוראָס, וואָס פערנעמען וואו נאָר אַ דירה שטעהט פרײַ.

אַדעס פערמאָגט איצט אַפשר אַ מויז זאַוואָדען, פיר טעקסטיל-פאַבריקען און אַ מויז אַנדערע קלענערע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען. דאָס איז נאַטירליך נישט גענוג אויף אײַנצושליסען נײַע אַרבייטער אין אַ גרויסער צאָהל.

קאָנט איהר דערפאַר נאָך עד היום געפינען אין אַדעס צווײַ זאַכען, וואָס אין אַנדערע גרעסערע שטעט פון אוקראַאינא זענען זיי שוין פערשוואונדען. איהר גע-פינט אין אַדעס אַ זעהר גרויסע צאָהל אַרומשלעפּער, וואָס בעטלען אויף די גאַ-סען, און איהר געפינט אויך אין אַדעס אַ זעהר גרויסע צאָהל פּריוואַטע גאַס-הענדלער, וואָס האַנדלען פראַנק און פרײַ אין גאַס.

דער „טאָלטשאָק" — דער אָפענער מאַרק — איז איצט אין אַדעס נישט אַק-טיוו, אָבער אויף בײַשקינסקע, אויף דע-ריבאַסאָווסקע, אויף פּרעאָבראַזשענסקע, אויף רישעליעווסקע, אויף אַלע צענטראַלע גאַסען פון שטאָט, זעהט איהר יונגע און מיטעליעהריגע מענשען, וואָס פיהרען נאָך אָן אַ פּריוואַטען האַנדעל. זיי שטע-הען אין זיי פערקויפען אַלצדינג, פּאַ-פּיר, וואָס איז נאָר וואו נאָר זיי נע-מען עס. זיי פערקויפען ציגאַרעטלעך, [illegible] פּעקלעך פון די מאַגאַזינען. [illegible] פּעקלעך מיט זאַכען, מיט קנעפּלעך און מיט וואָס נישט.

און אַלטע פון זיי, אַזעלכע וואָס פאַר קיין עמיגראַנטישען האַנדעל טויגען זיי שוין נישט, שטעהען אין אַלע ראָגען פון די גאַסען און פערקויפען יאַגדעס, פערקויפען עפּעל, פערקויפען ניסלעך, האַנדלען, ווי אין די אַמאָליגע אַלטע צײַטען.

די אַרומשלעפּער, אַז יענע, וואָס שטעהען אין גאַס און בעטלען — זיי זענען מעהרסטענטייל אַלטע לײַט. מענשען מיט לאַנגע, גרויע בערד. פאַרהאַן צווי-שען זיי אַ היבשע צאָהל יודען. יודען פון אַמאָליגען שניט. יודען, וואָס טראָגען נאָך אַלטע, אָפּגעריבענע פוטערלעך פון אַמאָל און וואָס איצט האָבען זיי קיינעם נישט, ווער עס זאָל זיך פאַר זיי זאָרגען.

און ווען אַ יוד האָט שוין נישט וואָס צו פערזעצען, ווען עס בלײַבען בײַ איהם אין שטוב בלויז אַזעלכע שמאַטעס, וואָס דער לאָמבאַרד וויל נישט אָננעמען, דאַן האָט ער נישט קיין אַנדער ברירה און מוז זיך לאָזען אין גאַס אַרײַן בעטלען. ער מוז ווערען אַ גאַסען-בעטלער, ווייל ער איז אַ געוועזענער הענדלער. פאַר גע-וועזענע הענדלער זאָרגט נישט דער אָרע-מער סאָוויעט.

זענען דערפאַר אין אַדעס פאַרהאַן מעהר יודישע אַרומשלעפּער אויף די גאַ-סען, ווי אין זשיטאָמיר. מעהר ווי אין וועלכער עס איז שטאָט, וואָס איך האָב בעזוכט. די דאָזיגע אַרומשלעפּער, וואָס צי-טערען פון קעלט אין דרויסען און בעטען אַ נדבה בײַ צופעליגע דורכגעהער, זענען דער גרעסטער שאַנדפלעק איצט פאַר דעם סאָוויעטישען אַדעס.

* * *

אַדעס איז נישט אַזאַ אינדוסטריעלער צענטער, וואָס זאָל קאָנען אַוועקשטעלען אַלע דעקלאַסירטע אויף אַרבייט. מוזען דערפאַר דער „אָרט" און „אַגראָ-דזשאָינט" אַרבייטען אין אַדעס אונטער-שיידליך ווי אין אַנדערע שטעט.

קליינע אַרטעלען, קליינע קוסטאַר-אונ-טערנעהמונגען. אין מאַכען אויך גרויסע פאַבריקען פון טריקאָטאַזש, פון האָלץ-אויסאַרבייטונג, פון קנעפּלעך, פון אַנדע-רע אינדוסטריעס — דאָס איז דער בעני-טראַג פון „אָרט" און „אַגראָדזשאָינט" צו העלפען די יודישע דעקלאַסירטע. [illegible]

... אַרבייטען איצט אין אַדעס אין די ... דוסטריעלע אונטערנעהמונגען, וואָס ... נען אײַנגעאָרדענט געוואָרען מיט הילף פון די צווײַ דערמאָנטע ... דישע יודישע הילפס-אָרגאַניזאַציעס.

די רעכט, וואָס די יודישע ... סירטע קריגען איצט אין אַדעס, ... זיי דערוואַרטען אויס פון צו קריגען ... אויף קאַרטלעך. ברויט מוזען זיי ... אויפ'ן פרײַען מאַרק. פערדינט אַ ... קלאַסירטער אין דורכשניט נײַנציג ... אַ חודש און מוז אויסגעבען דאָס ... געלד בלויז אויף ברויט אַליין. ... ברויט אין אַדעס קאָסט איצט צו... אַ האַלבען רובל.

אָבער יענע דעקלאַסירטע, וואָס ... בײַטען שוין ווי עס איז, קלאַגען פונדעסטוועגען נישט. שלעכט ... אַזעלכע, וואָס זענען נאָך אַלץ נישט ... געאָרדענט. און אַזעלכע זענען אין ... פאַראַן מעהר ווי די טויזענד ... אָרדענטע פאַמיליעס.

דאָ און דאָרטען בויען זיך פון ... וועגען אין אַדעס נײַע געבײַדעס. ... מען קאָן זיי, די אַלע נײַע געבײַדע ... בעצעהלען אויף די פינגער פון ... האַנד, אָבער דער ווילען איז פון ... אויפצולעבען אַדעס. אויפצולעבען ... זי ברענגען צוריק צו איהר אַמאָ... לעבעדיגקייט און ראַשינקייט.

אַדעס איז איצט מעהר אויפגע... ווי מיט דרײַ יאָהר צוריק, און ... מען זאָלען ווערען נאָרמאַל אין ... רוסלאַנד, אויב מען זאָל דאָ נישט ... זענען צו לעבען אונטער דער ... גער שרעק פון אַ הענגענדער ... דאַן וועט קומען די רייהע אויף ... אַדעס וועט נישט ווערען צו... ... ווי בײַ ... אַדעס האָט ... שטאָט. זי האָט אַלע מעגליכקייטן ... ווערען צוריק ... אויפבליען. ... גלויבען, אַז ... דער ...

זיך פערקלענערט די צאהל גרויסע פאבריקען

און בעשעפטיגטע ארבייטער אין לאדז.

אינטערעסאנטע סטאטיסטיק וועגען די גרויסע ענדערונגען אין דער לאדזער אינדוסטריע

אויפ'ן יסוד פון די מאטעריאלען, וואס עס האט צוגעשטעלט דער שטאטישער סטאטיסטישער אמט, קומען מיר אין די לעצטע יאהרען אין דער לאדזער אינדוסטריע טיפע פערענדערונגען. די דאזיגע ענדערונגען געהען אין דער ריכטונג פון א מהדרגה'דיגער אבער שטענדיגער פערקלענערונג פון דער צאהל גרויסע און מיטעלע אונטערנעמונגען און א פערגרעסערונג פון די קלענערע אונטערנעמונגען. גלייכצייטיג פאלט אויך די צאהל בעשעפטיגטע ארבייטער. די דאזיגע ערשיינונג האט זיך אנגעהויבען פון יאהר 1928. נאך אין יאהר 1928 האט צוזאמען מיט'ן וואוקס פון דער צאהל אונטערנעמונגען זיך אויך פערגרעסערט די אלגעמיינע צאהל ארבייטער, אבער דאך מערקען זיך שוין אויך אין דעם יאהר געוויסע סמנים פון דער אנקומענדער ענדערונג.

אין יאהר 1928 זענען אין לאדז רעגיסטרירט געווארען 1202 פאבריקען, וואס האבען צוזאמען בעשעפטיגט 112,443 ארבייטער. אין פערגלייך מיט 1927 איז בכן די צאהל פאבריקען געוואקסען אויף 5 פראצ. בעת די צאהל ארבייטער האט אויפגעוויזען א צוואוקס קוים פון 1 פראצ.

אין יאהר 1929 איז פארגעקומען אין דאזיגען מצב א גאנץ נישטערע ווענדונג: די צאהל פאבריקען איז זיך צעוואקסען אויף 1473, אבער די צאהל ארבייטער האט זיך פערקלענערט פון 112,443 אין פארגאנגען יאהר אויף 97,630.

אין יאהר 1930 מערקען מיר א ווייטערדיגען וואוקס פון דער צאהל פאבריקען ביז 1654 בעי א גלייכצייטיגען פאלען פון דער צאהל ארבייטער אויף 93,463. ענדליך לויט'ן מצב פון 31 דעצעמבער 1931 זענען אין דער ארבייטס-אינספעקציע געווען רעגיסטרירט 1769 פאבריקען, וואס האבען שוין בעשעפטיגט קוים 82,064 ארבייטער.

נעמענדיג אלס יסוד דעם פערגלייך פון 1928 ווען די צאהל בעשעפטיגטע ארבייטער האט דערגרייכט איהר הויך-פונקט קענען מיר פעסטשטעלען, אז אין משך פון 4 יאהר ד. ה. פון 1931—1928 האט די צאהל פאבריקען אין לאדז זיך פערגרעסערט אויף 46 פראצ. בעת די צאהל ארבייטער האט זיך אין דער זעלבער צייט פערקלענערט אויף 27 פראצ.

די גרעסטע פערמעהרונג פון פאבריקען און פערקלענערונג פון ארבייטער מוז מען פאקומען אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, וואס בילדעט דעם גרעסטען רוב פון דער לאדזער אינדוסטריע.

מען דארף זאגען דערמאנען די פערטיילונג פון די צאהל ארבייטער לויט די געשלעכטען און לויט'ן עלטער. אין 1928 זענען פון דער אלגעמיינער צאהל בעשעפטיגטע ארבייטער אין לאדז געוועזען 50,1 פראצ. דערוואקסענע מענער, 44,4 פראצ. יוגענדליכע: דערפון 2.8 פראצ. יונגלעך און 2'7 פראצ. מעדלעך. אין 1931 זענען דערוואקסענע מענער ארבייטער געווען 52,1 פראצ. דערוואקסענע פרויען 45.0 פראצ. און יוגענדליכע 2,9 פראצענט. דערונטער יונגלעך 1.9 פראצ. און מעדלעך 1.0 פראצ.

ווי מיר זעהען בכן, האט דער פראצענט פון בעשעפטיגטע דערוואקסענע מענער, סיי פרויען זיך פערגרעסערט אויפ'ן חשבון פון די יוגענדליכע, וואס זייער צאהל האט זיך פאר דער צייט פערקלענערט כמעט צוויפאכיג.

אקציע פון שטאטישען קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע

ווי זעהט אויס די אקציע צו דערנעהרען ארימע קינדער

אונטער'ן פארזיץ פון שטאט-סטאראסטווא, ה' פאראבינסקי איז פארגעקומען א זיצונג פון שטאטישען קאמיטעט צו שטיצען ארבייטסלאזע, אויף וועלכער עס איז, צוליב מאנגעל אין מיטלען בעשלאסען געווארען מיטצוטיילן צו פערקלענערן און פון 1. יוני זאלען 4 קיכען אינגאנצען ליקווידירט ווערען. דאנעגען וועט נישט פערקלענערט ווערען די דערנעהרונגס-אקציע פון קינדער.

א טאט, וואס איז ווערט נאכגעמען צו ווערען

דער לאדזער וואיעוואדשאפטס אינספעקטאריאט פון דער אנשטאלט פאר געזונטהייטס פערזיכערונגען האט אנשטאט א חנוכת-הבית פון נייעם בנין אויף אל. קאשטשושקי 57 בעשלאסען צו געבען דעם שטאטישען קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע די סומע פון 2.500 זל.

* * *

די אקציע צו דערנעהרען די קינדער איז אין יאהר 1931 ענערגיש געפיהרט געווארען אויפ'ן שטח פון דער לאדזער וואיעוואדזטווא. סך-הכל יענען ערנעהרט געווארען קינדער אין דער גאנצער וואיעוואדזטווא 38,559, דערונטער קינדער פון ארבייטסלאזע 18,795.

אין משך פון גאנצען יאהר זענען ארויסגעגעבען געווארען 4,641,037 מאל צעטלען אין 249 פאקעטען. די קאסטען פון דער אקציע האבען בעטראפען 672,100 זל. אין דער אקציע האבען זיך בעטייליגט די זעלבסטפערוואלטונגען מיט 45 פראצ. די רעגירונג מיט 7 פראצ. און געזעלשאפט מיט 42 פראצ.

פרישע מילך פאר דער בעפעלקערונג

נייער פראיעקט וועגען סאניטארע השגחה

די טעג איז אין אגראר-מיניסטעריום פארגעקומען א צוזאמענפאהר וועגען ארגאניזירען דעם ארייבפיהר פון פרישע מילך אין די גרויסע שטעט.

אין צוזאמענפאהר האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון די לאנדווירטען, קאאפעראטיווען, זעלבסטפערוואלטונגען און סוחרישע ארגאניזאציעס. לאדז איז געווען רעפרעזענטירט דורך נאטשעלניק שאטמאק, מצד דער וואיעוואדזטווע און דורך דעם שטאטישען וועטערינאר דאקטאר כ. נערבעצקי.

אויפ'ן צוזאמענפאהר איז ארומגערעדט געווארען דער פראיעקט פון אינערן-מיניסטער וועגען דער סאניטארער השגחה איבער דער צוגעשטעלטער מילך און עס זענען אנגענומען געווארען ענטשפרעכענדע בעשלוסען.

אופאדלאסטשען און נאדזאר'ען אין חודש אפריל

אין חודש אפריל זענען אנגעקומען אין האנדעלס-געריכט 7 בוטעס וועגען א אופאדלאסטש דערונטער 5 פון לאדזער פירמעס, 1 פון אלעקסאנדער און 1 פון רודא-פאביאניץ.

די דאזיגע צאהל איז גלייך צו דער צאהל בוטעס וועגען אופאדלאסטש'ן אין מערץ.

בוטעס וועגען נאדזאר'ען איז אנגעקומען נאך 1 אבער דאס געריכט האט ערמיילט 4 לאדזער פירמעס נאדזאר'ען, וועלכע זיי האבען געגעבען מיט חדשים פריהער.

אין פערגלייך מיט מערץ האט זיך די צאהל ווי מען זעהט זעהר פערקלענערט.

סענסאציע פון לאדז!

דער ליבלינג פון לאדזער טעאטער-פובליקום

בעני אדלער

קומט דירעקט פון אמעריקא נאך לאדז און הויבט אן די טעג צו שפילן אין איינעם פון לאדזער טעאטערן

ווען? וואו? וואס?

לעזט די מארגענדיגע אנאנס.

די קאלעקטור, וועלכער איז אנערקענט אלס די גליקליכסטע!

ווי בעקאנט, רעדט מען איבעראל וועגען דעם אונגעוועהנליכען גליק פון דער קאלעקטור ס. יאטקא אין לאדז. עס איז אינטערעסאנט ווי אזוי דאס דוב שפילער'ס פון דער מלוכה-לאטעריע זענען געקומען צו דער זעלבער איבערצייגונג, אויף דעם איז לייכט צו געפינען צו'ענטפער, יאהר יעהרליך פאלען אין דער דאזיגע קאלעקטור גרעסערע און מיטעלע געווינסטען, וועלכע בעגליקען די קליענטען פון דער דאזיגער פירמע. און אט איז יעדער אין דער נישט לענגסט געוועזענע ציהונג פון דער 5-טער קלאס 24-טער מלוכה-לאטעריע געפאלען אין דער קאלעקטור פון ס. יאטקא די גרויסע פרעמיע פון 175:000 זל. אויף № 72423 דעריבער איז קיין וואונדער נישט, אז צו דער 1-טער קלאס פון דער 25-טער מלוכה-לאטעריע קויפט יעדער א גליקליך לאס אין דער קאלעקטור פון ס. יאטקא.

וואסער-קוראציע אין קראנקען-קאסע

אין פוילען איז פין לעצטענס זעהר פערנאכלעסיגט געווען דאס געביט פון וואסער-קוראציע (הידראפאטיע).

אין דער ריכטונג האט אונטערגענומען אנ'איניציאטיוו די לאדזער קראנקען-קאסע, וואס האט געשאפען אין אמבולאטאריום אויף לאגעווניצקא גאס א ספעציעלע אפטיילונג פאר וואסער-קוראציע אונטער דער לייטונג פון ד"ר זבאראמירסקי.

אין דער אנשטאלט זענען פערהאנען ספעציעלע אפאראטען און וואנעס עס איז אויך דא א רוימישע פארע-באד און רוסישע שוויץ-באד ד. ה. דאס אנשטאלט איז צוגענגליך נישט נאר פאר פערזיכערטע פון דער קראנקען קאסע.

טעאטער און קונסט

„דאס נעגער מיידעל“ צו פאפולערע פרייזען

היינט קומט פאר אין פילהארמאניע א פאפולערע פארשטעלונג צו בילינגע פרייזען מיט'ן אנטייל פון דער סימפאנישער סקוידלא פאסטאר. עס ווערט געשפילט די קאמישע רוסישע אפערעטע „דאס נעגער-מיידעל“. עס נעמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל פון דער זינגער-טרופע.

בעני אדלער אין לאדז

דער בעקאנטער ארטיסט בעני אדלער הויבט אן די טעג צו שפילען אין איינעם פון די לאדזער יודישע טעאטערן.

דער חודש פון דער ציונ. ארגאניזאציע

(אויפרוף פון ציוניסטישע צ. ק.)

ציוניסטען אין פוילען!

דער פארטיי-ראט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען האט אויפ'ן פארשלאג פון צענטראל-קאמיטעט, אנגענומען א בעשלוס: צו פראקלאמירען א חודש פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וואס זאל דויערן פון 15-טען מאי (ט"ז אייר) ביז'ן 15-טען יוני (א סיון).

די ציוניסטישע בעוועגונג האט זיך פאר דער לעצטער צייט שטארק פונאנדערגעוואקסען און פונאנדערגעשפרייט. גרעסער און גרעסער ווערט די צאהל יודען, וועלכע אנערקענען דעם ציוניסטישען אמת און די גרויסקייט פון אונזער אידעאל, וואס בעפינט זיך אין צושטאנד פון פערווירקליכונג. די אויפבוי-ארבייט אין אונזער נאציאנאלער היים, וואס ווערט פארטגעזעצט טראץ אלע שוועריגקייטען, דער אונאויפהערליכער יודישער דראנג קיין ארץ-ישראל, וואס ברעכט אדורך אלע שטערונגען און פערצוימונגען, — בעווייזען דער גאנצער וועלט, אז די אייביגע האפנונג פון יודישען פאלק צוריק אויפצובויען זיין אלטע היים איז שוין נישט מעהר קיין האפנונג אליין, נישט מעהר קיין לעגענדע, נאר א ווירקליכקייט, וואס ווערט ברייטער, שטארקער, איינגעווארצעלטער פון טאג צו טאג.

פריינד און געוועזענע געגנער, אפטימיסטען און געוועזענע סקעפטיקער, יודען און נישט-יודען, ווען זיי זעהען נאר מיט זייערע אויגען דאס, וואס די יודישע חלוצים פון אלע שיכטען האבען אין פערלויף פון א פערטלהונדערט מעסיג קורצער צייט אויפגעטון אין ארץ-ישראל, העבען נישט גענוג לויב-ווערטער פאר דער יודישער איניציאטיוו און ענערגיע, פאר דעם גרויסען יודישען שאפונגס-גייסט, וואס האט זיך אויף זיין היימאטס באדען ענטפלעקט און מיט זיין גאנצער בעוואונדערונגס-ווערטער בוימענדער קראפט.

די אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל האט שוין פון לאנג ארויסגערופען די בעדערפעניש צו שאפען אין די גלות-לענדער א גאנצע רייהע פון פינאנץ-אינסטיטוטען און אנדערע איינריכטונגען, וואס דורך זייער פערמיטלונג זאלען אלע שיכטען פון יודישען פאלק און אויך פערשידענע יחידים, וועלכע זענען נאך נישט אנגעשלאסען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, קאנען קומען צו הילף דעם אויפבוי פון אונזער נאציאנאלער היים. די הויפט-קרנות פאר אונזער אויפבוי-ווערק, ווי אויך אנדערע זאמלונגען אדער פאנדען פאר ארץ-ישראל גיבען די מעגליכקייט יעדען יוד זיך אין זיי צו בעטייליגען און צו העבען דאס פריידיגע בעוואוסטזיין אז אויך ער טראגט צו א ציגעל צום גרויסען און אייביגען יודישען נאציאנאלען בנין. דער ציוניזם וויל דאך ציציהען דאס גאנצע פאלק צו דער ארבייט פאר ארץ-ישראל, און זינט זיין ענטשטעהען מאכט ער אלע בעמיהונגען אין דער ריכטונג און ער האט שוין בעוויזען צוצוציהען צו דער ארבייט גרופען אדער פערזאנען, וואס שטעהען נאך אויסער די ציוניסטישע רייהען.

אבער קיינער נישט און בעזונדערס מיר, ציוניסטען, טארען אויף קיין איין מינוט נישט פערגעסען, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע איז עס די, וואס האט די בעוועגונג ארום דעם אויפבוי פון ארץ-ישראל ארויסגערופען צום לעבען, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע גיט לעבען און זאפט דער גאנצער בעוועגונג, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע איז די שטויס-קראפט, שאפט די שטימונג און בעשטימט דעם טעמפא פאר דער ארבייט, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט זיך געשטעלט דעם גרויסען אידעאל פון דער אלוועלטליכער יודישער אויפלעבונג, ווייל נאר א פריי און א אויפגעלעבט פאלק קען אויפבויען פאר זיך זיין פרייע היים. אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע, אין א צייט פון שווערע נסיונות, לאזט נישט מיט איהר אויסמונטערונג און איהר טיפען גלויבען אין אונזער ענדגילטיגען זיעג אריינפאלען אין יאוש, און אין א צייט פון בעסערער קאניונקטור — שטעהט זי אויף דער וואך, רעגולירט די בעוועגונג, גיט שוואונג און גלאנץ דער ארבייט.

בעזונדערס שטארק און דיסציפלינירט דארף אויסגעבויט ווערען די אלגעמיינע ציוניסטישע ארגאניזאציע, דער שטאם פון ציוניסטישען בוים, פון וועלכען אלע צווייגען זענען אויסגעוואקסען.

דער גאנג און דער ערפאלג פון אונזער אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל הענגט קודם-כל אב פון דער געשלאסענקייט, טהאט קרעפטיגקייט פון א שטארקער און דיסציפלינירטער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די אבשוואכונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע מוז ברענגען צו דער אבשוואכונג פון דער בעוועגונג פאר און ארום ארץ-ישראל.

א שטארקע ציוניסטישע ארגאניזאציע — דאס מוז ווערען דער לאזונג פון יעדען ציוניסט, פון יעדען סימפאטיקער אונזערען און פון יעדען יוד, וואס די אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל איז איהם נאהגעט צום הארצען.

צו דעם צוועק — צו פערשטארקען די ציוניסטישע ארגאניזאציע אין פוילען — פראקלאמירט איצט דער פארטיי-ראט דעם ארגאניזאציע-חודש. יעדער אקטיווער ציוניסט דארף זיך אין פערלויף פון דעם חודש שטעלען אין דינסט קודם-כל פון דער ארגאניזאציע, אין יעדער שטאט און שטעטעל וועלען אין פערלויף פון דעם חודש אבגעהאלטען ווערען אלגעמיינע פערזאמלונגען פון די אגודות, מאסען-מיטינגען, אקאדעמיעס, רעדעס אין די שוהלען א.א.וו. אויף וועלכע עס וועט פראפאגאנדירט ווערען דער ציוניזם אין זיין ברייטסטען פערנעהם און די בעדייטונג פון דער ארגאניזאציע. דעם חודש דארפען רעגיסטרירט ווערען נייע חברים פאר דער ארגאניזאציע, עס דארפען אריינגעצויגען ווערען אין אונזערע רייהען די אלע סימפאטיקער פון ציוניזם, וואס זענען ביז איצט געשטאנען פון דרויסען. עס מוזען געמאכט ווערען אלע אנשטרענגונגען, כדי צו פערשטארקען די אגודות אויף די ערטער און די צענטראלע — דעם צ. ק. אין ווארשא, ווי אויך צו שאפען די מיטלען כדי דער אפאראט פון צ. ק., וואס פיהרט אן די גאנצע ארבייט אין פוילען, זאל זיין אימשטאנד צו פונקציאנירען ווי געהעריג און ערפילען זיינע אויפגאבען אין דער פולער מאס.

חברים ציוניסטען.

אין נאמען פון אונזער גרויסען אידעאל, אין נאמען פון דער אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל, רופען מיר אייך צו ארבייט, צו אנשטרענגונגען צו אפפערוויליגקייט.

דער ציוניזם רופט אייך — אלע צו דער ארבייט.

צענטראל-קאמיטעט פון דער ציונ. ארגאניזאציע אין פוילען.

ווארשא, אייר תרצ"ב

די פערקויפטע פרוי

שפאנענדער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען אין פוילען.

געשריבען ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגבלאט“

פון לעאן גאלדמאן

(130-טע פארזעצונג)

אביסעל א בערוהיגטע האט זי זיך אויפגעטון און האט זיך געלעגט אין בעט אריין. אבער דער שלאף האט נישט געוואלט פערמאכען איהרע אויגען. שרעקליכע בילדער פון די תפיסה-מויערן, קייטען, ארעסטאנטען האבען זי פערפאלגט ביז אין דער פריה.

דאס מיידעל, וואס האט איהר צעהן אין דער פריה, געבראכט פריהשטיק, איז איבעראשט געווארען, דערזעהענדיג, ווי זי זעהט אויס. דאס האטעל-מיידעל האט געוואוסט פון די קעלנער, אז שאטאן איז חנטעניגע נאכט נישט געקומען, אבער די פרוי קעלנער, האט דאס מיידעל געטראכט איז דאך צוגעוואוינט צו דעם הולטאיסקע לעבען פון איהר ברודער און זי האט נישט געגלויבט, אז דאס זיין די סיבה.

גלייך ווי דאס מיידעל איז אוועק, האט ליארא זיך שנעל גענומען אנטון, רעכענענדיג, אז א ליאדע מינוט דארף ארייננקומען דער פאליציי-קאמיסאר.

פלוצלינג, ווען זי האט צוגעשפילעט דאס לעצטע קנעפעל פון סטאניק, איז איהר בליק פלוצלונג געפאלען אויף דער שאנק.

זי האט א שפרינג געטון און ארויסגעלאזט א געשריי פון איבערראשונג, בעמערקענדיג, אז די טיר, וואס זי האט פערשלאסען מיט א שליסעל שטעהט אפען.

מיט א דעפעשטיקטער אטעם איז זי צוגעגאנגען נעהנטער.

ווען זי האט אריינגעקוקט אינעווייניג איז זי בלייך געווארען, ווי דער טויט.

די שאנק איז געווען אפען.

די פיס האבען זיך געבוימען ברעכען אונטער איהר.

מ'האט זי בע'גנב'עט. פון גאנצען פערמעגען האט מען איהר נישט איבערגעלאזט קיין גראשען. מ'האט זי געמאכט פאר א בעטלערין.

זי איז צוגעגאנגען צום גלעקעל און האט א קוועטש געטון דאס גלעקעל. דערנאך איז זי געפאלען אויף א פאטעל מיט א הויך געוויין.

ווער האט געקענט אויסגעפינען די גנבה? נאר בלויז דער, וואס האט געוואוסט, ווי זי האלט ס'געלד — לעאן! אבער די לעצטע נאכט איז ער דאך דא נישט געווען

ווען די דינסט איז אריינגעלאפען, דערהערענדיג דעם אלארם, האט ליארא אויפגעשריען:

— ברענגט וואס שנעלער אריין דעם האטעל-איינגענטימער. איך מוז מיט איהם רעדען אין א וויכטיגען ענין.

די סעקונדען האבען זיך געצויגען ווי אן אייביגקייט. אונטער דעם איינפלוס פון דער שרעקליכער ענטדעקונג האט זי אויף א ווייל פערגעסען וועגען דעם געפאהר, וואס דראהט זי.

ענדליך האט זיך בעוויזען דער האטעל-איינגענטימער.

— זענט איהר, גנעדיגע פרוי, פון עפעס נישט צופרידען — האט ער געפרעגט א בעאונרוהיגטער.

ליארא האט מיט דער האנד געוויזען אויף דעם שאנקעל.

— מ'האט מיך בע'גנב'עט, — האט זי אויסגערופען — נעכטען אין אוונט, ווען איך בין געווען אויף א פערווילונג, האט זיך עפעס א פערברעכער דא ארייגעגנב'עט און אויפגעבראכענדיג דאס שאנקעל, האט ער אויסגעליידיגט די קאסעטקע, אין וועלכער עס האט זיך געפונען מיין גאנץ פערמעגען.

דער איינגענטימער איז בלייך געווארען און האט גענומען אנקוקען דאס שענקעל און דאס ציטער. דערנאך האט ער צוזאמענגערופען די גאנצע האטעל-דינערשאפט און האט אנגעהויבען א שטרענגע אויספארשונג. ביי די שווייצער און ביי די קעלנערס האבען ערקלערט אז הער קעלטער (שאטאן) — איז אהערגעקומען, ביינאכט, האט זיך דא געפינען א קורצע צייט דערנאך איז ער שנעל אוועק און ביז-איצט איז ער שוין מעהר נישט צוריקגעקומען.

— ניין, דאס איז נישט אמת - האט ליארא א געשריי געטון, — דאס איז נישט מעגליך. ווייל...

זי האט זיך אבער איינגעהאלטען.

ווייל אויס, אז מען האט דא נאך נישט געוואוסט, אז מען האט שאטאנען ארעסטירט — האט זי זיך געטראכט זי קען דאך נישט אליין מודה זיין איהר שאנדע.

— און דאך איז עס אזוי! — האט זיך אנגערופען דער שווייצאר. — איך בין גרייט הונדערט מאל דערויף צו שווערען.

דער האטעל-איינגענטימער האט געוואלט רופען פאליציי, אבער ליארא האט איהם דאס נישט געלאזט טון.

— ניין, ניין, — האט זי אויסגערופען — איך וויל נישט ברענגען צו קיין צו שטארקען סקאנדאל. — איך וועל אליין געהן אין קאמיסאריאט און מעלדען וועגען דער גנבה.

דער האטעל-איינגענטימער האט א ציה געטון מיט די פלייצעס.

— עס דאכט זיך מיר, — האט ער געזאגט, — אז דאס וועט נישט גוט זיין. עס איז שטענדיג בעסער, אז די פאליציי קומט אויפ'ן ארט. אויך מיר פערזענליך געהט אין דעם. אז די אויספארשונג זאל געפיהרט ווערען וואס שטרענגער, ווייל מיין האטעל האט ביז איצט די שענסטע רעפוטאציע.

אבער ליארא האט אנגעטון דעם קאפעלוש און באלד האט זי זיך שוין געפינען אין אויספארשונגס-אמט.

דער קאמיסאר, א יונגער עלעגאנטער לעבמאן, וועלכער האט זי פערזענליך געקענט, האט זי אויפגענומען מיט גרויס אכטונג, ווארטענדיג, ביז זי וועט איהם איבערגעבען די סיבה פון איהר וויזיט.

— הער קאמיסאר! — האט ליארא געזאגט מיט א ציטערענדיג קול. — מען האט נעכטען ארעסטירט לעאן שאטאנען!

— איך ווייס דערפון, גנעדיגע פרוי, זיין ארעסט האט מען דאך אייך צו פערדאנקען אייער ברודער.

ליארא האט זיך צוריקגעצויגען אנ'איבערראשטע.

— מיין.. ברודער?... הער קאמיסאר, איך פערשטעה עס נישט.

— דאס איז גאנץ איינפאך. — האט דער קאמיסאר רוהיג געענטפערט, — אייער ברודער האט דעם פערברעכער איבערגעגעבען אין אונזערע הענד. איהר זענט דעמאלט געלעגען א פאר הלש'טע אין אנדערן צימער. דערנאך האט ער מן הסתם אייך נישט איבערגעבען דערוועגען, ווייל ווי מיר איז בעקאנט, איז אייער ברודער אוועק פון דער פערווילונג און האט זיך ביז-איצט נאך נישט אומגעקעהרט. צווישען אונז גערעדט, איז מיר דאס, וואס אייער ברודער געפינט זיך נישט דא, שטארק נישט צו דער האנד, ווייל נעכטען האט ער צוגעזאגט אונז שריפטליך איבערצוגעבען זיינע ערקלערונגען דערוועגען האלטען מיר דעם ארעסטאנט אהן שום שריפטליכע בעווייזען און איך הויב אן צו זיין צוליב דעם פערזארגט.

(פארטזעצונג קומט)

פון ספּאָרט-לעבען ●●●

מייסטערשאַפטס-קאַמפּעז פון „א" קל.
„הכח" שלאָגט „סטשעלעץ" 1:0 (00)

נאָך די לעצטע צוויי שווערע מפּלות אין דער מייסטערשאַפט צו ל.ט.ס.ג. און „פּומאַ" האָט „הכח" דערגרייכט צוויי ווינציגע פּונקטען, שלאָגענדיג נאָך א שווערן און פּערביסענעם קאַמף די „סטשעלעץ"-מאַנשאַפט. דאָס איז די רעוואַנזש פון די הײַ-יעהריגע מייס-טערשאַפטס-קאַמפּען. אין פּערגאַנגענעם יאָהר האָט „סטשעלעץ" געקעמפט ווע-גען איבערבלייבען אין דער „א"-קלאַס, הײַ-יאָהר איז „סטשעלעץ" א שטאַרער קאַנדידאַט צום מייסטער-טיטעל, און די לעצטע וואָך האָט ער רעמיזירט מיט ל.ט.ס.ג.

די גאַנצע יודישע מאַנשאַפט האָט געשפּילט מיט פיל אַמביציע און דער נצחון איז אָהן ספק א צו-קלײנער. ביי א בּוסעל מעהר מזל האָט „הכח" געקענט ווינען אינזא גרעסערן טויערען-פערהעלט-נויש.

„הכח" איז אַרויסגעטרעטען אין פאָל-גענדען צוזאַמענשטעל:

ראַפּאַפּאָרט, קאַפּלאַנוויטש, זאַקלוקאָווי-סקי, צינגלער, קאַהאַן, שוואַק, סעגאַל, מאָרגענשטערן, גערטעל, פּרעסער, שאַ-ראַקאָוויאַק.

דאָס שפּיל הויבט אָן „סטשעלעץ", „הכח" נעמט אונטער דעם באַלעם און פיהרט אַרורך א שענעם אַנגריף, שאַ-ראַקאָוויאַק שיסט אָבער שוואַך און די הענט פון טויערמאַן. „סטשעלעץ" רע-וואַנזשירט זיך. דער שאַרפער שאָס פון מיטעל-שטורמער קודעלסקי נעהט איבער די טויערן-שטאַנג. „הכח" בעהערשט דאָס שפּיל און האָט א לעבּעדיגען איבער-וואָג. אין דער 18. מינוט נוצט נוט אויס שאַראַקאָוויאַק א זיכערער פּאָזיציע. דער זעלבע הזר'ט איבער א מינוט שפּעטער מאָרגענשטערן. „הכח" איז ווייטער אין אַנגריף. די שטורם-ליניע איז אָבער ווע-נינג דעצידירט אונטער'ן טויער פון גע-גנער און שיסט ווענינג און די לעצטע מי-נוטען פאַר דער פויזע רעסט זיך צוויי מאָל אַרורך פּרעסער, אָבער אָהן רעזול-טאַט.

נאָך דער הפסקה האָט די יודישע מאַנשאַפט א שטאַרקע איבערמאַכט, וועלכע ווערט אָבער לאַנג נישט אויסגע-ניצט. ערשט אין דער 30. מינוט בעקומט דאָס באַלעם שאַראַקאָוויאַק, וועלכער

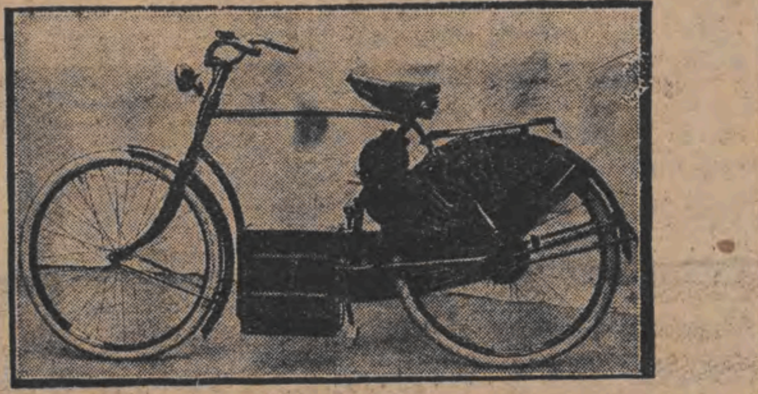

דער עלעקטרישער דאָלאַר

א האָלענדישע געזעלשאַפט האָט קאָנסטרואירט א ראָווער, וואָס ווערט געטריבען דורך עלעקטריע. מיט אַזאַ ראָווער קען מען פאָהרען 20 קילאָמעטער אין א שעה.

שיסט שאַרף פון 20 מעטער אין דער צילט דאָס איינציגע טויער. דער מעטש ענדיגט זיך מיט א פּערדינטען נצחון פון „הכח".

ביי „הכח" זענען די לויפער נעווען די בעסטער טייל פון דער מאַנשאַפט. וי האָבען פיל שוועלדע דעם נעגנער'ס אַנגריף. שאַראַקאָוויאַק צעפּידירטע שיצער. דער בעסטער איז געווען מאָר געגעשפּעצן.

ריכטער ה' לאַנגע — זעהר גוט. פּובליקום 1500 מאַן.

„טוריסטען"-„ל.ט.ס.ג." 1:1 (1:1)

א גרויסע פּעראַנטעסירונג האָט אַרייגערופען דער מייסטערשאַפטס-מעטש צווישען די צוויי קאַנד. אַטען אויפ'ן מייסטער-טיטעל „טוריסטען" און ל.ט.ס.ג.

פון די ערשטע מינוטען אָן ווערט דאָס שפּיל געפיהרט אין א שנעלן טעמפּאָ. ביידע מאַנשאַפטען פיהרען אַרויף שיינע אַנגריפען און שיסען פיל. דאָס שפּיל איז אָפען. דעם ערשטען טויער ערציעלען די „טוריסטען". ל.ט. ס.ג. גלייכט אויס 3 מינוט פאַר דער פּויזע. פון א 11-מעטער-שטויס. די צווייטע העלפט ענדערט שוין נישט קיין רע-זולטאַט.

ריכטער ה' וואַרדעשקעוויטש — גוט.

„וו.ק.ס."-„ארקאַ" 2:4 (0:2)

דער נצחון פון וו.ק.ס. איז א פער-דינטער.

מייסטערשאַפט פון „ב" קלאַס
„זיעדנאַטשאָנע"-„מכבי" 0:1 (0:0)

א נישט פערדינטע מפּלה פון דער יודישער מאַנשאַפט, וועלכע האָט אין בערגעשטענגען דעם נעגנער און אַלע הינ-זיכטען. „מכבי" האָט געשפּילט אָהן גיזל. דאָס איינציגע טויער שיסט „זיעדנאַטשאָנע" פון אַפּ רעי-שטויס אין דער 38 מינוט נאָך דער פויזע.

ביי „מכבי" האָט זיך אויסגעצייכענט דער טויערמאַן און שיינוק.

ריכטער ה' בושאָקעוויטש — שוואַך.

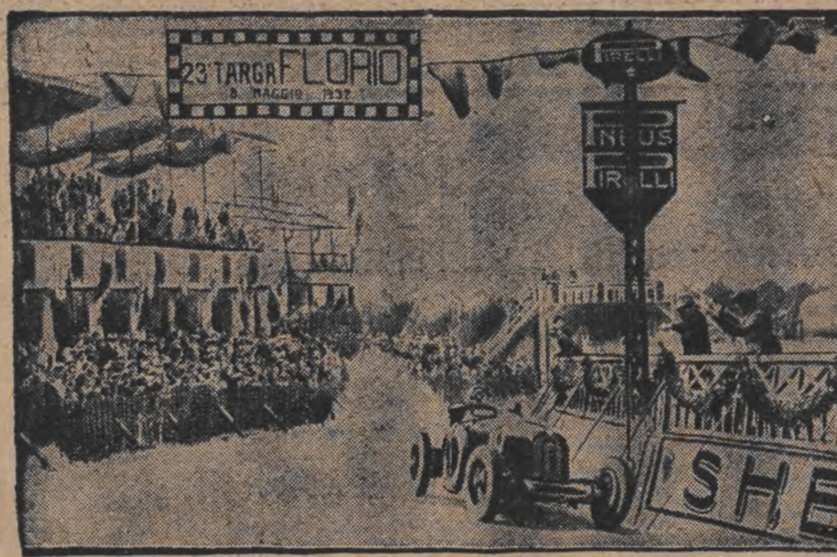

דער זיגער פון אויטאָמאָביל-קעניג

דאָס בילד שטעלט פאָר, ווי דער איטאַליענער רוואָלאַרי קומט דער ערשטער צו דער מעטע און נעהט אַרויס אַלס זיגער אין היי-יאָריגען אויטאָמאָביל-געיעג

פון די רינג-קאַמפען

אין די ערשטע פּאָר קעמפען אַלוואַ-רא—קאַלעף, די איבערמאַכט האָט דער שווערער אַלוואַרא, קאַלעף איז אָבער בעסער טעכניש דער קאַמף ענדיגט זיך אָהן רעזולטאַט.

אין צווייטען קאַמף בעזיגט אין דער 3 מינוט מיבערמאַכט דעם שוואַכען מאַמאַ-לאַ דער קאַמף צווישען מאָרנאַ און האַ-לינאַ' ענדיגט זיך רעמי.

אין דעצידירענדען קאַמף בעזיגט אַר-יאָיו דעם ווילדען סאַנט-מאַרס.

דער יודישער אַטלעט קרויזער רעמי מיט שטשערבינסקי. דער עשמער האָט א שטאַרקער איבערמאַכט.

היינט קעמפען: מאַמאַ — קאַלעף, מאַרטינאַוו — קאַוואַן, קרויזער — סאַנט מאַרס, שטשערבינסקי — טובע מאַנט (דעצידירענדער קאַמף) און אַרלאָוו — אַלוואַראַ (דעצידירענדער קאַמף).

ביי פערדייאונגס-שוועכע, בלוט-אָרים קייט, אַפּאַגאָנערינג, בלייכזוכט, דריזען-קראַנקהייטען, הויט-אויסשלאָגען רעגו-לירט אויסגעצייכענט דאָס נאַטירליכע

Franciszka Józefa

ביטער-וואַסער די ווירקונג דאַרם-טעי-טיגקייט:

פערשידענס

דער טאַניץ-לעהרער י. דעמבינסקי איז אויסגעוועהלט געוואָרען דורך דער לאַנ-דער וואַרשעווער טעניס אַלס טימנליד פון דער עקזאַמינאַציאָנס-קאָמיסיע אויבער די טאַניץ-שולען אויפ'ן יאָהר 1932 פון דער גאַנצער וואַרשעוואַר טעניס.

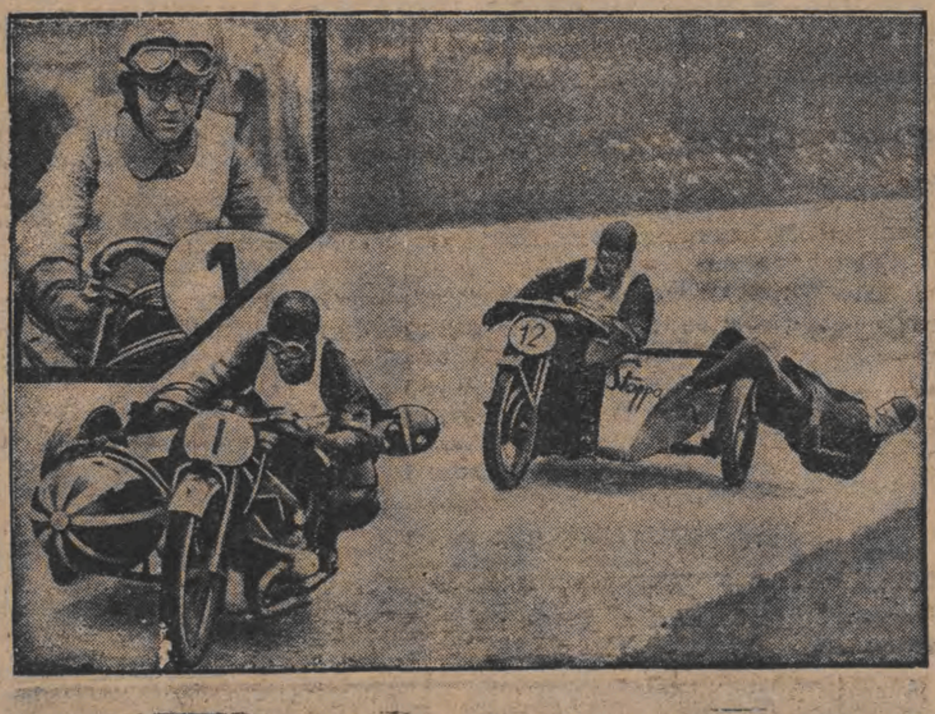

דער זיגער פון אינטער-נאַציאָנאַלען מאָטאָציקל-קאָנקורס

וואָס איז פאָרגעקומען אין בערלין. דער זיגער טאָ שאָט (נ. 1) איז געוועזן ביי-רוהט בלויז פון נ. 12 אַלע איבריגע מאָטאָצ'יקל-ענען גע בליבען ווייט פון זינטע ן.

„Osman"

Patentowane gilzy

czterowatkowe

zdobyły uznanie wszystkich Palaczy.

פּאָפּולערע יוריסטע

„פאַלקס-ביבליאָטעק"

כּאָר איין גילדען — רעדאַגירט דורך רחל פייגענבערג!

דער אַבאָנאַמענט אויפ'ן ערשטען האַלבען יאָהר קאָסט בלויז 3 גילדען. א בוך וועט ערשיינען יעדע צוויי חדשים. די ערשטע 2 ביכער: „די שפּייזערינס אין סטעפּ" ראָמאַן פון ש. ל. בלאַנק און דאָס געשיכטע-בוך „אָראַבער" פון מ. סמיליאַנסקי זענען איבערגעגעבען צום דרוק און וועט זיי ווערען ערשיינען, וועלען זיי גלייך פונאַנדערגעשיקט ווערען דורך דער פּאָסט צו די אַבאָנענטען. ס'ווערט אויך צוגעגרייט דער מאַטעריאַל צום דריטען בוך, וועלכער איז ספּעציעל

גערווידמעט דער יודישער פרוי

אין צום צווייטען האַלב יאָהר ווערען איבערזעצט אין יודיש די אָקו-עלסטע ווערק פון ברעננער'ן און א. ד. גאָרדאָנ'ען.

אין לאָדז איז די אַבאָנענטען-זאַמלונג פאַר דער יודישער „פאַלקס-ביבליאָטעק" איבערגעגעבען געוואָרען צו די יו-גענדליכע אָרגאַניזאַציעס פון גורדוניה און „השומר הצעיר".

דער שליסל פון גליק!

איז א לאָס, וואָס מען קויפט אין א גליקליכער קאָלעקטור דאָס איז ביי

ווײַנבערג

42 פּיעטריקאָווער 42
פיליע פּיעטריקאָווער 163
ביי אונז איז געפאַלען די פּרעמיע פון 100.000 זל. אויפ'ן נומר 89650 ווי אויך די 50.000 אויפ'ן נומר 115887.

קומט, איילט און קויפט!

די ציהונג קומט פאָר דעם 19 און 20 ד.ח.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואַהל

שפּאַציר-וואָגענס — אייזען • ניקעל — בעטען
מאַטראַצען — ספּרענזינאָווע "Patent" — ווײַזימאַטשקעס — צמעריקאַנער

צו בעקומען אין פאַבריקס-לאַגער
אין הויף
„DOBROPOL" Łódź, Piotrkowska 73

לאַנג-יעהריגער גערוכטס-סעקרעטאַר
שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי
ביטעס, אַנקלאַגעס און קלאַגעס
ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים ווי אויך אין שריי-בען ביטעס פאַר איינציגע שפּייזערס (ספּעקאַנסטווע). שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1932

ב. מאַז, פּעטריקאָווער 10

Kilkaset złotych zarobku

przy lekkiej pracy. Posada stała i pewna. Fachowość zbyteczna. Zgłoszenia Gowakred Lwów, Wałowa 11.

איך זוך א צימער

מיט בעקוועמליכקייטען פאַר א מיטעליעהריג פאָר-פּאָלק וואָס איז קינדערלאָז. אָפּערטען אָב-צוגעבען אין אַדמ. פון „ל. ט." פאַר לצחין.

REKORD ELEGANCJI TRWAŁOŚCI WYGODY

Skórzane męskie półbuciki tylko 11.90
Sandały . . . . od 3 zł.

„LIKWIDACJA" frontowy sklep

44 PIOTRKOWSKA 44

Dr. HALTRECHT

ספּעציאַל-אַרצט
פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—11 פריה, פון 12.30—1.30 נ"מ. און פון 5 ביז 9 אָוו. זונטאַג פון 10 ביז 1 בייטאָג

אַלע דאַרפן וויסען

אז די פירמע

פּערדער, זגערושער 7

לוטאָמירסקאָ 2 און זגערושער 20

איז די איינציגע קוועלע וואו מען קריגט אַמבילליגסטען צו קויפען

דאַמען- און מענער-הוטען

פון די נייעסטע פאַסאָנען און מאָדערנסטע קאָלירען, וואָס איז ספּעציעל צוגעגרייט געוואָ-רען אויף דעם קומענדיגען יום-טוב און גלייכ-צייטיג ווערט אָנגענומען צו איבערפאַסאָנירן מענער- און דאַמען-הוטען פון גאָר אַלט אויף גאַנצליך ניי און אַלעס צו ביליגע פּרייזען און רעעלע בעהאַנדלונג. געדענקט די אַדרעסן

אהן היהנער-אויגען

צו וואָס ליידען דעם ברענענדיגען שמערץ פון היהנער-אויגען אָדער פון אַנגעוואַקסענע, אויסגעמאַטערטע ברע-נענדיגע פיס, ווען ס'איז אזוי לייכט פון די אַלע יסורים פּטור צו ווערען:

Saltrat Rodell פונאַנדערגעמישט מיט וואַסער טיילט אויס פון זיך א זויער-שטאָף און גיט צו דעם וואַסער א מילך-קאָליר. אז מען טונקט איין די פיס אין דער מילך-באָד ווערען דורכגעווייכט די הויט-עפענונגען מיט'ן זויערשטאָף און די הייל-זאַלצען דרינגען אַריין אין דעם ווייך-אָרט פון די יסורים. די היהנער-אויגען ווערען אזוי ווייך, אז מען קאָן זיי אַראָבנעהמען אינגאַנצען צוזאַמען מיט די וואָרצלען אהן שום ווערטאָג און גע-פאַהר, געשוואָלענקייט, אָנצינדונג, פּעד-האַרטונג — אַלץ פערשווינדט. מ'קאָן פּראָגען זעהר בעקוועם שיך מיט א נאַנ-צען נומער קלענער ווי פריהער.

Saltrat Rodell קאָן מען קריגען אין אַלע אַפּטייקען און אַפּטייק-סקלאַדעם פאַר א קליינעם פּרייז מיט א גאַראַנטיע אַבצוגעבען דאָס געלד, אויב די ווירונג איז נישט מכוח.

א ווירקזאַמער בעמערקונג: אַלע וואָס ליידען אויף פיס-ווייטאָג, דאַרפען איבערליינען דאָס ביכעל פון Dr. Catrin פון וועלכען זיי וועלען זיך דערוויסען, ווי אזוי פּטור צו ווערען פון היהנער-אויגען און איינמאָל פאַר אַלעמאָל אויסצוהיילען די אַנגעוואַקסענע, אויסגעמאַטערטע פיס. פּרייז 2 זל. — א דאַנק דער ספּעציעלער אָרגאַניזאַציע שיקען מיר אַרויס אַלע לעזער פון דער צייטונג א אומזיס-טען עקזעמפּלאַר אין פערלויף פון 10 טאָג.

אדרעס:
Skład główny: L. Nasierowski
Oddział 21-A Warszawa, Kaliska 9

מען דאַרף נישט שיקען קיין געלד.

אין די הויפּט-ראָלען:

Anna ONDRA

KAROL LAMAC : רעזשיסער

„א נאַכט אין גן עדן"

היינט און ווייטערע טעג

די ערשטע פילם-פּראָדוקציע פון 1932 יאָהר מיט אַננאַ אָנדראַ אין דער שפּיץ

בעמערקונג: מיר מאַכען אויפמערקזאַם, אז דער איבערנדערמאַנטער פילם איז געוואָרען אויסגעפּערטיגט אין 5-טען יאַנואַר 1932 און דאָס איז דער נייעסטער פילם פון קאַרל לאַמאַטש און אַננאַ אָנדראַ און האָט נישט שייכות מיט די פאַריעהריגע פילם-פּראָדוקציע, וואָס איז שוין געשפּילט געוואָרען אין לאָדז.

אויסערן פּראָגראַם: פערשידענאַרטיג. — אַנהויב פון סעאַנסען: אין וואָכען-טאָג 4 נמ., שבת, זונטאַג און חגאות 12 מיטאָג. — פרייזען נאָרמאַלע. — אַפּאַראַטור „וועסטערן עלעקטריק".

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

RAKIETA

Sienkiewicza 40.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פאַר 1 חודש אין לאָדז 5 זלאָטיס, אין פראַנקרייך און בעלגיען — 20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער 1.25 דאָל.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. אויסער דער טעקסט פון 60 טייער. פון די פרייזען אַנאָנסען טעקסט נאָך רעקלאַמען קיין רעצ. פאַר א מיליטער-צורה פאַר'ן טעקסט 16 גר. פרייזען 24 גר, אין טעקסט 46 גר. פרייזען 60 גר. נאָכ'ן טעקסט 12 גר. פרייזען 18 גר.

Drukarnia E. i M. Hamburskich, Łódź, Piotrkowska 16. Dzierżawca M. B. Minc

Odpowiedzialny Red.-wydawca L. Szlifer